

22.11.2015 Nr. 03/10914
La Nr. _____ din _____

Ministerul Finanțelor

Cu referire la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative expunem următoarele.

Art. I (completarea Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi):

Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi a fost publicată în Monitorul Parlamentului Republicii Moldova și nu în Monitorul Oficial (a se vedea izvorul publicării acestei legii).

În dispoziția propriu-zisă cuvintele „se modifică” se vor substitui cu cuvintele „se completează”, în conformitate cu propunerile de amendare formulate în articolul dat.

În completarea propusă la art. 12 se va utiliza sintagma „practică *activitate* de întreprinzător”, pentru respectarea limbajului juridic (a se vedea art. 26 din Codul civil). În acest sens se va revedea și completarea art. 22 din Legea cu privire la comerțul interior (Art. XIII al proiectului).

Art. II (modificarea și completarea Legii cu privire la întreprinderea de stat):

În pct. 3 dispoziția de modificare a art. 8 lit. e) se va formula într-un singur alineat. Noua redacție a lit. e) se va corela cu art. 7 din Legea cu privire la audit nr. 61-XVI din 16 martie 2007, ce prevede că “Organul superior de conducere al entității auditate are atribuția de a confirma societatea de audit, auditorul întreprinzător individual care vor efectua auditul și de a stabili onorariile acestora. Relațiile dintre societatea de audit, auditorul întreprinzător individual și entitatea auditată sau solicitantul auditului se reglementează de contractul de audit, încheiat conform legislației civile”.

Prin urmare, este necesar de a concretiza atribuțiile administratorului în acest sens.

Reglementarea privind auditul obligatoriu nu poate fi inclusă în art. 8, care stabilește atribuțiile administratorului (se va formula ca articol aparte, în corespundere cu art. 4 alin. (2) din Legea cu privire la audit).

La pct. 4 art. 13 alin. (3¹) are o formulare prea largă, în raport cu prevederile cadrului normativ în vigoare ce reglementează transferarea defalcărilor în bugetul de stat (pct. 1 din Hotărîrea Guvernului nr. 110 din 23 februarie 2011 cu privire la unele aspecte ce țin de repartizarea profitului net anual al societăților pe acțiuni cu cota de participare a statului și al întreprinderilor de stat). Astfel, în măsura în care autorii proiectului își propun de a concretiza în lege obligația întreprinderilor de stat de a transfera defalcări la bugetul de stat, recomandăm stipularea în lege a excepțiilor de la această obligație.

Art. III (modificarea și completarea Legii instituțiilor financiare):

Completările art. 22 se vor corela cu prevederile art. 34 alin. (5) și (6) din Lege nr. 847 din 24 mai 1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar ce prevăd că „Se interzice instituțiilor publice deschiderea de conturi bancare pentru efectuarea operațiunilor de încasări și plăți prin instituțiile financiare. Prin derogare de la alin. (5), se permit, cu autorizarea Ministerului Finanțelor, deschiderea de conturi bancare și efectuarea de operațiuni de încasări și plăți prin instituții financiare pentru proiecte finanțate din surse externe care activează în baza acordurilor încheiate până la intrarea în vigoare a prezentelor prevederi, dacă astfel este prevăzut de acordurile respective.” Menționăm, că asemenea prevederi se regăsesc și în proiectul legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale (art. 62 alin. (5) și (6)). În această ordine de idei, urmează a fi concretizate completările în cauză.

Cu referire la modificarea art. 33 atenționăm că în alin. (3) cuvintele “și dările de seamă” urmează a fi substituite cu cuvintele “și situațiile”, în scopul asigurării acordului cuvintelor în această normă. Concomitent, pentru respectarea unității terminologiei în această lege, termenul “dări de seamă” se va substitui și în titlul cap. V, art. 36 (1), 37 (9), etc. Suplimentar, se va ține cont că un articol are titlu și nu denumire (a se vedea art. 32 alin. (2) din Legea privind actele legislative).

Art. V (modificarea și completarea Legii privind societățile pe acțiuni):

La pct. 2 completarea art. 2 alin. (2) lit. c) se va examina suplimentar, or pot fi și societăți mici, pentru care auditul va fi costisitor. Cît privește sintagma “cota statului în capitalul social 50% plus o acțiune” (deși se utilizează și în art. 69 alin. (6) din această Lege), sugerăm substituirea acesteia cu sintagma “cota statului mai mare de 50 % din capitalul social”, care este mai reușită din punct de vedere al exprimării juridice (a se vedea art. 71 alin. (2) al Legii, precum și completarea propusă în proiect în art. 66 alin. (2)).

La pct. 3 completarea art. 25 alin. (14) cu prevederea “, iar după aprobarea regulamentului de activitate și încheierea contractului cu organul executiv al societății, nu are dreptul să intervină în activitatea societății”, nu poate fi susținută conceptual, deoarece ar rezulta că pînă situația descrisă în această completare acționarul are dreptul să intervină în activitatea societății.

La pct. 7 în completarea art. 66 alin. (2) cuvintele “la sută” se vor substitui cu semnul “%”, pentru a se racorda la termenii utilizați în această Lege.

La pct. 12:

Noua redacție a art. 89 alin. (1) se va reexamina în contextul recomandării formulate aferent completării art. 2 alin. (2) lit. c) din această Lege.

În alin. (4) și (5) se vor substitui cuvintele “Organizația de audit a societății” pentru a uniformiza terminologia utilizată în acest articol. Mai mult, societatea de audit nu poate fi a societății pe acțiuni, ultima este auditată de către o societate de audit în baza contractului de audit.

La **art. VI** din dispoziția de completare a art. 12 alin. (2) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală se vor exclude cuvintele “în final”, deoarece prin Legea nr. 77 din 14 aprilie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative alineatul respectiv a fost completat cu lit. f). În plus, în lit. e¹) cuvîntul “acorda” se va substitui cu cuvintele “să acorde”, pentru a

asigura concordanța cu dispoziția alin. (2) “Compania Națională de Asigurări în Medicină este în drept:”.

La **art. VII** (completarea Codului penal cu art. 250¹):

Nu sunt clar stabilite modalitățile de alternativă a realizării acțiunii infracționale (falsificare, fabricare, utilizare, punere în circulație, comercializare).

Alin. (1) lit. b) „fabricarea, comercializarea articolelor din metale și pietre prețioase cu marcajul fals” se va corela cu art. 282 alin. (5) din Codul contravențional (inclusiv modificările propuse în acest alineat în proiect), ce prevede răspunderea contravențională pentru “Comercializarea articolelor din metale prețioase fără a avea imprimat marcajul de stat al Republicii Moldova sau fără certificat de conformitate pentru unele tipuri de giuvaiericale, a altor articole de uz curent din metale și pietre prețioase, precum și comercializarea articolelor de giuvaiergerie fără etichete marcate”.

În acest context, trezește nedumerire faptul de ce pentru comercializarea articolelor din metale prețioase fără etichete marcate trebuie să survină răspunderea contravențională, iar pentru comercializarea acelorași articole cu marcajul fals – răspunderea penală. În conformitate cu art. 17 din Legea privind regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase licența se retrage în cazurile în care se depistează comercializarea articolelor din metale prețioase fără semnul de marcă de stat, aplicat de către Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării, sau cu semnul de marcă falsificat”. Astfel, constatăm că faptele menționate supra au același grad de pericol social.

Cît privește sancțiunile prevăzute în art. 250¹ constatăm, că respectivele sunt exagerate și neproporționale în raport cu caracterul și gradul prejudiciabil al faptei infracționale. Se va ține cont, că pedeapsa penală - închisoarea pentru persoana fizică și lichidarea persoanei juridice sînt prevăzute de legiuitor ca fiind cele mai aspre pedepse, aplicate excepțional, doar în cazul în care celelalte pedepse nu-și ating scopul.

Rezumînd cele expuse mai sus, nu poate fi acceptată completarea Codului penal cu o nouă componentă de infracțiune în redacția propusă.

La **art. VIII** (modificarea și completarea Legii privind regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase):

Cu referire la noțiunea „monede investiționale, comemorative”, atenționăm că a fost omisă indicarea monedelor jubiliare. Potrivit art. 57 din Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, art. 2 din Legea cu privire la bani nr. 1232 din 15 decembrie 1992, Banca Națională are dreptul exclusiv de a emite pe teritoriul Republicii Moldova bancnote și monede metalice jubiliare și comemorative.

Dispoziția art. 13¹ urmează a fi revăzută în corespundere cu normele limbii literare.

La art. 17 alin. (2) lit. b) nu este clară completarea propusă, întrucît noțiunea “metale prețioase” reprezintă aurul, argintul, platina și metalele platinice (paladiul, iridiul, rodiul, ruteniul, osmiul), indiferent de starea și forma în care se află acestea. Astfel, respectivul este un termen generic, ce cuprinde și articolele din metale prețioase. Prin urmare, pentru evitarea tautologiei, sugerăm substituirea în norma dată a cuvintelor “articolelor din metale prețioase și pietre prețioase” cu cuvintele “metalelor prețioase și pietrelor prețioase”.

Din art. 19 alin. (6¹) se vor exclude cuvintele “obligatorie a”, deoarece sunt de prisos în norma dată.

Aferent completării pct. 1 din anexa nr. 1, remarcăm că urmînd succesiunea logică a reglementărilor, completarea trebuie să fie numerotată cu lit. b¹). Totodată, relevăm că nu este argumentată stabilirea unui tarif mai mare pentru persoanele fizice care nu desfășoară activitate de întreprinzător în domeniul metalelor prețioase.

Noua redacție a pct. 10 din Notele la anexa nr. 1 conține o normă abuzivă. Atenționăm că potrivit prevederilor art. 4 al Legii în cauză *probarea metalelor prețioase* reprezintă determinarea titlului bijuteriilor și altor articole din metale prețioase prin metodele stabilite, iar *titlul* este valoarea aliajului, care indică numărul unităților de greutate a metalului prețios de bază la o mie unități de greutate a aliajului. În situația în care Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării constată necorespunderea articolelor cu titlu declarat, urmează să marcheze articolele cu titlu corespunzător (care este corect) și nu cu titlul următor legal.

La **Art. XI** (modificarea și completarea Codului contravențional):

Modificarea sancțiunii art. 282 alin. (5) este **greșită conceptual**. Potrivit art. 34 alin. (1) din Codul contravențional "Amenda este o sancțiune pecuniară, care se aplică în cazurile și în limitele prevăzute de prezentul cod. **Amenda se stabilește în unități convenționale. O unitate convențională este egală cu 20 de lei.**" Prin urmare, se va exclude din proiect această modificare.

Vis-a-vis de completarea cu art. 297¹ redacția propusă este una ambiguă, nefiind clar ce au dorit autorii să sancționeze. Astfel, se va preciza faptele sancționate, fie se va renunța la completarea dată. Suplimentar, remarcăm că creanțele se execută, iar datoriile se lichidează.

Modificarea art. 298 alin. (5)² nu aduce claritate în problema reglementată și este interpretabilă. Ar rezulta că managerul este obligat să încheie contractele de arendă/locățiune a patrimoniului public și în cazul în care partea contractantă nu a prezentat toate documentele necesare.

La **art. XIV** (modificarea art. 9 alin. (5) din Legea privind sistemul de salarizare a funcționarilor publicii):

Acordarea posibilității autorităților publice locale de a stabili funcționarilor publici plăți suplimentare în mărime de pînă la patru salarii de funcție pe an din contul veniturilor obținute suplimentar celor aprobate pentru anul financiar din taxele și impozitele locale contravine principiului echității, deoarece îi pune într-o situație favorabilă în raport cu alte categorii de funcționari. Mai mult, este o normă periculoasă, ce poate fi aplicată discreționar, întrucît la planificarea bugetului factorii interesați vor fi tentați să prognozeze venituri mai mici din impozitele și taxele locale, decît cele ce pot fi real încasate.

Din **art. XV** se va exclude alin. (1), deoarece este inutil. Conform art. 76 al Constituției legea intră în vigoare la data publicării sau la data prevăzută în textul ei. Astfel, dacă nu este indicată o altă dată, legea va intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Viceministru

Nicolae EȘANU

MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA

MD 2012, m. Chișinău, str. 31 August 1989, nr. 82
tel. 23-47-95, fax 23-47-97

МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2012, м. Кишинэу, ул. 31 Август 1989 №82
тел. 23-47-95, факс 23-47-97

11.11.2013 Nr. 23/10354
La Nr. _____ din _____

Ministerul Finanțelor

Urmare examinării proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative expunem următoarele.

Art. I (modificarea și completarea Codului fiscal):

La pct. 1 în art. 3 alin. (3¹) se va utiliza termenul generic „acte normative”, care cuprinde atât actele legislative, cât și actele normative subordonate legii. În acest sens se va revedea și completarea art. 6 din Codul vamal.

La pct. 2 (art. 5):

Noua redacție a noțiunii *cod fiscal* nu aduce soluții normative noi. Mai mult, sintagma „legislației privind înregistrarea întreprinderilor și organizațiilor” este lacunară, deoarece nu face referință la înregistrarea întreprinzătorilor individuali, care la fel, în temeiul Legii nr. 220-XVI din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, sunt înregistrați de Camera Înregistrării de Stat, precum și la înregistrarea notarilor publici, cabinetelor avocaților, executorilor judecătorești, birourilor individuale ale mediatorilor, pentru care, potrivit art. 163 alin. (2) al Codului fiscal, numărul de identificare de stat indicat în documentul ce permite practicarea activității reprezintă codul lor fiscal.

În definirea noțiunii *Certificat de atribuire a codului fiscal* propoziția a doua nu cadrează cu art. 163 alin. (2) al Codului fiscal (a se vedea comentariile la noțiunea de cod fiscal). În egală măsură, este inacceptabilă ultima propoziție ce vizează elaborarea modelului certificatului/deciziei de înregistrare de către entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat în comun cu IFPS și aprobarea acestora de către Guvern. În conformitate cu prevederile art. 11, art. 14, art. 35 alin. (1), art. 36 alin. (2) lit. d) ale Legii nr. 220-XVI din 19 octombrie 2007, înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, cu adoptarea deciziei de înregistrare, ține de competența exclusivă a Camerei Înregistrării de Stat. În plus, modelul certificatului de înregistrare a organizației necomerciale a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 275 din 10 aprilie 2009.

La pct. 7 din completarea propusă la art. 19 lit. a) se vor exclude cuvintele „și organizate”, deoarece o plată nu poate fi organizată. Această obiecție se referă și la completarea art. 24 cu alin. (19).

La pct. 8 nu este clară argumentarea necesității modificării art. 20 lit. y) prin faptul, că se pun în condiții inegale persoanele juridice care desfășoară activități în domeniul gestionării deșeurilor față de alte categorii de persoane juridice, ceea ce contravine principiului echității, din moment ce norma dată stabilește drept sursă de venit neimpozabilă veniturile obținute de *persoanele fizice de la predarea deșeurilor*

MINISTERUL FINANTELOR AL REPUBLICII MOLDOVA	3
DATA 13.11.2013	
CODUL	

și reziduurilor de hârtie și carton, cauciuc, plastic, cioburi de sticlă și sticlă, metale feroase și neferoase, reziduuri industriale care conțin metale sau aliajele lor. În măsura în care sumele încasate de la predarea acestor deșeuri sunt nesemnificative (spre exemplu, 1 kg de maculatură costă circa 60 bani), propunem reexaminarea oportunității acestei modificări, scutind astfel persoanele fizice de obligația declarării acestui tip de venit.

La pct. 17 se va exclude modificarea art. 44 alin. (1). Relevăm necesitatea menținerii redacției în vigoare a acestui alineat, ce conferă persoanelor fizice dreptul de a alege metoda de evidență: metoda de casă sau metoda calculelor. În temeiul alin. (6) din același articol, Serviciul Fiscal de Stat este în drept să ceară persoanei care practică afaceri de proporții folosirea metodei calculelor.

La pct. 18 pentru eliminarea birocratismului aferent acordării scutirii de plata impozitului pe venit a organizațiilor necomerciale, propunem excluderea prevederilor ce țin de acordarea scutirilor respective în baza cererii (primei cereri, conform modificărilor) depuse la organul fiscal teritorial, scutirea respectivă urmînd a fi realizată în virtutea legii, similar scutirii autorităților publice și instituțiilor publice finanțate din bugetul public național, prevăzute în art. 51 al Codului fiscal. Art. 52 alin. (2) al Codului fiscal stabilește cerințele pe care trebuie să le întrunească organizațiile necomerciale pentru a fi scutite plata impozitului pe venit, iar informația privind organizațiile necomerciale înregistrate este deținută de organul fiscal (a se vedea art. 166 al Codului fiscal, Hotărîrea Guvernului nr. 345 din 30 aprilie 2009 cu privire la Registrul de stat al organizațiilor necomerciale).

La pct. 19 din art. 54 alin. (1) se va exclude textul "și în baza principiului de reciprocitate", deoarece conform alin. (2) al aceluiași articol "Orice scutire acordată în conformitate cu prezentul articol este condiționată de acordarea unor drepturi reciproce de către statele respective". Astfel, nu este necesar de a repeta aceeași idee în două norme.

La pct. 22, pentru a respecta terminologia utilizată în art. 58, cuvintele "partea", "părți", "părții", se vor substitui cu cuvintele "agentul economic", "agent economic", "agentului economic".

La pct. 26 aferent completării art. 76 alin. (3) cu cuvintele "precum și de standardele internaționale de raportare financiară", remarcăm, că potrivit prevederilor Legii contabilității, entitățile de interes public (care au importanță deosebită pentru public datorită domeniului (tipului) de activitate și care reprezintă o instituție financiară, un fond de investiții, o companie de asigurări, un fond nestatal de pensii, o societate comercială ale cărei acțiuni se cotează la Bursa de Valori a Republicii Moldova) țin contabilitatea și întocmesc rapoartele financiare conform standardelor internaționale de raportare financiară (S.I.R.F.). Totodată, alte entități, care aplică sistemul contabil complet în partidă dublă, țin contabilitatea și întocmesc rapoartele financiare în baza S.I.R.F. sau S.N.C., conform politicii de contabilitate (art. 4 din Legea contabilității). În temeiul prevederilor menționate, opinăm necesitatea substituirii în completarea propusă a cuvintelor ", precum și" cu conjuncția "sau", pentru a asigura corespunderea cu normele concurente (a se vedea și completarea propusă în pct. 25 la art. 75 alin. (2) lit. a) din Codul fiscal).

La pct. 29 lipsește cuprinsul lit. d¹) cu care s-a propus completarea art. 83 alin. (2).

La pct. 31, subsecvent substituirii în art. 87 alin. (3) a sintagmei "Serviciului Fiscal de Stat" cu cuvintele "organelor fiscale", se va opera această modificare și în alin. (1) și (4) din acest articol, precum și în art. 83 alin. (4) și (7), art. 85 alin. (1) și (4) ale Codului fiscal. Potrivit art. 129 pct.2) al Codului fiscal *Serviciul Fiscal de Stat* este sistemul centralizat de organe fiscale și activitatea funcționarilor fiscali care dețin funcții în aceste organe, orientată spre exercitarea atribuțiilor de administrare fiscală, conform legislației fiscale. Totodată, conform pct. 1) din același articol prin noțiunea *Organ fiscal* se înțelege autoritatea Serviciului Fiscal de Stat: Inspectoratul Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor, inspectoratul fiscal de stat teritorial și/sau inspectoratul fiscal de stat specializat aflate în subordonarea Inspectoratului Fiscal Principal de Stat de pe lângă Ministerul Finanțelor.

Pct. 32 se va exclude din proiect, întrucât, potrivit Sintezei propunerilor, impozitarea venitului persoanelor care desfășoară activitate profesională și a serviciilor prestate de acestea, va fi propus într-un alt proiect de lege.

La pct. 33 completarea art. 90¹ alin. (3³) cratima întâi nu este oportună, întrucât următoarea cratimă din acest alineat stabilește impozitul ce trebuie să fie reținut și achitat din câștigurile de la campaniile promoționale și/sau din loterii.

La pct. 34:

Completarea art. 92 alin. (9) cu cuvintele „, notarii publici” este greșită conceptual. Notarii nu sunt deținători ai registrelor ca și ceilalți subiecți prevăzuți în norma dată. Concomitent, nu se stipulează ce informații trebuie să prezinte notarii. Dacă se instituie obligația legală de a prezenta careva informații, prevederile respective trebuie să determine cu certitudine ce informații trebuie să fie transmise.

În egală măsură nu susținem completarea art. 92 cu alin. (12) ce prevede că „Ministerul Justiției, în termen de până la data de 25 a lunii următoare anului fiscal, va transmite Inspectoratului Fiscal Principal de Stat, lista organizațiilor necomerciale, în modul și forma stabilită în comun acord”, deoarece informația despre organizațiile necomerciale înregistrate este prezentată organului fiscal în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

La pct. 42, vis-a-vis de reintroducerea mecanismului de restituire a TVA pentru livrările de producție proprie efectuate de către producătorii agricoli, semnalăm că calitatea normelor juridice constă și în faptul că ele trebuie să genereze o oarecare stabilitate și previzibilitate, autoritățile statului neputând fi inconsecvente față de o anumită realitate socială. Instabilitatea reglementărilor generează insecuritatea raporturilor juridice. Cît privește invocarea în sinteza propunerilor a faptului că modificarea art. 101² a Codului fiscal, operată prin Legea nr. 73 din 11 aprilie 2013, s-a făcut fără avizul pozitiv al Guvernului amintim că substituirea sistemului de restituire a T.V.A. pentru livrările producției de fabricație proprie din fitotehnie și horticultură în formă naturală și producției de fabricație proprie din zootehnie în formă naturală, masă vie și sacrificată, efectuate de agenții economici producători agricoli, cu achitarea doar a 40% din suma calculată aferentă

acestor livrări a fost propusă și de Guvern în proiectul de lege privind impozitul agricol (a se vedea inițiativa legislativă a Guvernului nr. 266 din 14 iunie 2013).

La pct. 45, anularea scutirii de TVA pentru serviciile acordate de către administratori (lichidatori, administratori fiduciari, administratori provizorii) ai proceselor de insolabilitate, de restructurare judiciară, de faliment și de lichidare pe motiv că *prevederea dată nu facilitează activitatea întreprinderilor aflate în proces de insolabilitate, ci doar îngreunează procedura de administrare a acestora* nu poate fi susținută, întrucât ca urmare a introducerii TVA de 20% costul serviciilor respective vor spori, fapt ce va împovăra situația întreprinderilor aflate în proces de insolabilitate.

La pct. 47 în art. 112 alin. (2) sintagma "Serviciul Fiscal de Stat" se va substitui cu cuvintele "organul fiscal" (a se vedea definirea acestor termeni în art. 129 al Codului fiscal). În acest sens se vor revedea și celelalte prevederi ale proiectului (art. 126¹ alin. (1) etc.)

La pct. 54 pentru respectarea succesiunii logice a reglementărilor cuprinse în art. 124, recomandăm includerea prevederilor de la alin. (14) după alin. (2), numerotându-le cu cifra (2¹).

La pct. 59 recomandăm expunerea în redacție nouă a anexei nr.1 la titlul IV al Codului fiscal, dat fiind faptul că se modifică esențial.

La pct. 61 atenționăm că legea nu este un dicționar juridic. O lege poate defini doar acele sintagme aplicarea cărora poate duce la apariția unor confuzii în interpretare. În acest context, definirea noțiunilor "conformare fiscală", "conformare fiscală voluntară", "conformare fiscală forțată", "risc de neconformare fiscală" este inoportună, în măsura în care în cuprinsul Codului fiscal nu se utilizează aceste noțiuni.

Aferent definirii noțiunii „Vizită fiscală” remarcăm că, potrivit art. 134 alin. (1) lit. c) al Codului fiscal, organul fiscal și funcționarul fiscal au dreptul să efectueze vizite fiscale. Concomitent, conform art. 136 din același Cod, organul fiscal și funcționarul fiscal au obligația de a populariza legislația fiscală, de a informa contribuabilul, la cerere, despre impozitele și taxele în vigoare, despre modul și termenele lor de achitare și despre actele normative respective. Urmare celor relatate, propunem revizuirea noțiunii în cauză prin excluderea cuvintelor "altul decât controlul fiscal", or, controlul fiscal nu poate nicidecum fi calificat drept procedeu de asistență fiscală (a se vedea noțiunea "control fiscal", definită în pct. 11) al articolului în cauză), precum și excluderea textului "și/sau stabilirea unor date de ordin general despre activitatea contribuabilului", care lasă loc de interpretării subiective.

La pct. 62 spre deosebire de redacția în vigoare a art. 131 alin. (5), care stabilește dreptul și obligația organelor cu atribuții de administrare fiscală de a prezenta informațiile de care dispun referitor la un contribuabil concret, în noua redacție a acestui alineat s-a indicat doar dreptul acestor organe de a prezenta informațiile respective, precum și s-a lărgit cercul persoanelor și autorităților cărora li se eliberează informația dată. În această ordine de idei, semnalăm că, în cazul în care, în temeiul unei norme speciale, un organ nenominalizat în norma dată va

solicita organului cu atribuții de administrare fiscale prezentarea informațiilor respective, acesta din urmă va fi obligat să i le prezinte.

La pct. 65 se va stabili cu claritate care sunt funcțiile publice ocupate de funcționarii fiscali (a se vedea anexa la Legea nr. 155 din 21 iulie 2007 cu pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice).

La pct. 66 revigorarea 161 alin.(3 lit. c) - d) și alin. (7) care au fost excluse prin Legea nr.235 din 26 octombrie 2012 se va examina suplimentar, prin prisma completării art. 5 din Codul fiscal cu noțiunea de Certificat de atribuire a codului fiscal. Astfel, în măsura în care certificatul/decizia de înregistrare, care atestă identitatea numărului de identificare de stat și a codului fiscal, este recunoscut, din ziua eliberării, și ca certificat de atribuire a codului fiscal, nu este clar de ce este necesară copia de pe documentul care confirmă înregistrarea de stat sau care permite practicarea activității respective, precum și copia de pe certificatul de atribuire a codului fiscal (este același document). În același timp, alin. (4) din art. 161 ce prevede că „Persoanelor al căror număr de identificare de stat reprezintă codul fiscal, organul fiscal le deschide dosare în care se păstrează informațiile acumulate și transmise de entitatea abilitată cu dreptul de înregistrare de stat, conform unui regulament aprobat de aceasta și de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat”.

La pct. 71:

Modificările propuse în art. 171 alin. (5) și (6) nu sunt conforme prevederilor Legii nr. 114 din 18 mai 2012 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică. Potrivit prevederilor art. 64 din Legea menționată „suma operațiunii de plată este creditată în contul prestatorului de servicii de plată al beneficiarului plății cel târziu pînă la sfîrșitul următoareii zile lucrătoare”. Iar art. 60 alin. (3) din aceeași lege stabilește că "Prestatorul de servicii de plată poate stabili ora-limită aproape de sfîrșitul zilei lucrătoare, după care orice ordin de plată primit se consideră primit în următoarea zi lucrătoare." De menționat că elaborarea Legii nr. 114 din 18 mai 2012 a fost determinată de necesitatea racordării legislației naționale cu cea a UE – Directiva 2007/64/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind serviciile de plată în cadrul pieței interne, și Directiva nr.2009/110/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009 privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică. Prin urmare, atenționăm asupra necesității racordării art. 171 al Codului fiscal la prevederile enunțate.

Se va exclude completarea cu alin. (7), deoarece nu ține de obiectul de reglementare al Codului fiscal. În același timp, notificăm, că art. 70 alin. (1) al proiectului Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, adoptat de Parlament în prima lectură și a doua lectură, prevede că "În ultima zi lucrătoare a anului bugetar nu se efectuează operațiuni de încasări și plăți bugetare, ci doar operațiuni interne și de încheiere a anului bugetar".

La pct. 74 vis-a-vis de art. 178 alin. (4) lit. c) se va ține cont că intentarea procesului de insolvență sau derularea procedurii de lichidare pînă la lichidarea întreprinderii nu este un temei de stingere a obligației fiscale, deoarece aceste

proceduri nu duc neapărat la lichidarea agentului economic, poate fi vorba despre reanimarea acestuia sau procesul poate fi anulat.

La pct. 75 excluderea art. 180 alin. (3) va face interpretabile prevederile alin. (2) din acest articol, ce prevede că „În cazurile prevăzute de prezentul articol, contribuabilul are dreptul la amânare sau eşalonare pe parcursul a 2 ani fiscali, cu sau fără aplicarea unei majorări de întârziere”. Pentru a evita aplicarea arbitrară a acestor prevederi remarcăm necesitatea excluderii din alin. (2) a textului “cu sau fără aplicarea unei majorări de întârziere”. Astfel, în virtutea alin. (6) majorarea de întârziere se va aplica pentru nerespectarea de către contribuabil a clauzelor contractului de amânare sau eşalonare.

La pct. 76 este inoportună precizarea în art. 188 alin. (2) că darea de seamă fiscală corectată se prezintă pe formularul şi conform modului de întocmire în vigoare pentru darea de seamă fiscală care se corectează, întrucât după intrarea în vigoare a unor reglementări ele sunt obligatorii şi executorii pentru subiecţii vizati, iar legea se aplică doar pe viitor.

În pct. 77 se va indica că se abrogă alin. (3) al art. 189 şi nu se exclude textul enunţat.

La pct. 81 substituirea în alin. (2) art. 197 a cuvintelor “zilei lucrătoare” cu textul “a 24 ore din momentul” nu poate fi acceptată, deoarece nu cadrează cu prevederile Legii cu privire la serviciile de plată şi moneda electronică. Potrivit art. 60 alin. (1)-(3) din Legea menţionată „Moment al primirii ordinului de plată este momentul în care ordinul de plată transmis direct de către plătitor sau indirect de către ori prin intermediul unui beneficiar al plăţii este recepţionat de către prestatorul de servicii de plată al plătitorului. În cazul în care momentul primirii nu este într-o zi lucrătoare pentru prestatorul de servicii de plată al plătitorului, ordinul de plată se consideră primit în următoarea zi lucrătoare. Prestatorul de servicii de plată poate stabili ora-limită aproape de sfârşitul zilei lucrătoare, după care *orice ordin de plată* primit se consideră primit în următoarea zi lucrătoare.”

La pct. 84, cu referire la art. 206 alin. (1) lit. d) şi alin. (2) lit. c), relevăm că restituirea de către executorul judecătoresc a titlului executoriu pe motiv de lipsă a bunurilor sau a veniturilor, conform art. 86 al Codului de executare, nu împiedică prezentarea repetată în decurs de 3 ani a titlului spre executare, dacă eventual apar careva bunuri, se descoperă sau intră în patrimoniul debitorului.

La pct. 85 semnalăm că în alin. (1) al art. 208 se utilizează sintagma „inspectoratelor fiscale de stat teritoriale” (şi nu inspectoratele...). Astfel, se va preciza sintagma după care se operează completarea, precum şi completarea propriu-zisă.

La pct. 86 se va stabili că se exclude a doua propoziţie din art. 215 alin. (2) şi nu textul respectiv.

La pct. 87 suplimentar modificării propuse în proiect, din alin. (3) art. 216 se vor exclude şi cuvintele „de către organul ierarhic superior”.

La pct. 88 expunerea în redacţie nouă a art. 226¹¹ alin. (3) reclamă modificarea şi a alin. (4) din acest articol, ce prevede că “Modul de prezentare şi structura informaţiei se stabilesc de Inspectoratul Fiscal Principal de Stat”

Substituirea în alin. (5) a sintagmei "în valoare totală de peste" cu o sintagmă cu același sens - "valoarea cumulativă a căreia depășește suma de" este inoportună. Atenționăm că potrivit art. 34 alin. (3) din Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative "Completarea intervine pentru a introduce soluții noi în problema reglementată de actul legislativ".

La pct. 89, pentru a crea o normă comprehensibilă, recomandăm completarea art. 228 alin. (2) după cuvintele "majorare de întârziere" cu cuvintele "care nu poate depăși mărimea obligațiunii față de buget".

Alin. (6) se va face referință la art. 186 alin. (5) și nu la art. 206 alin. (3), care la rîndul lui conține o normă de trimitere la art. 186 alin. (5).

La pct. 91 excluderea textului „ ; ministrul afacerilor interne, șeful și șeful adjunct al departamentului poliție...” urmează a fi raportată la alin. (2) și nu la alin. (1) (a se vedea conținutul art. 241).

Ca remarcă generală vis-a-vis de modificările propuse în art. 253, 254, 262, precum și completarea cu art. 260¹ și 263¹ relevăm, că amenziile propuse sunt exagerate și neproporționale în raport cu gravitatea încălcării. Potrivit art. 235 alin. (1) al Codului fiscal „Sanctiunea fiscală este o măsură cu caracter punitiv și se aplică pentru a se preveni săvîrșirea, de către delincvent sau de către alte persoane, a unor noi încălcări, pentru educarea lor în spiritul respectării legii.” Aplicarea unor amenzi fiscale exagerate nu contribuie la diminuarea evaziunilor fiscale, ci la apariția situațiilor de imposibilitate de achitare a acestora, precum și la stoparea dezvoltării business-ului mic și mijlociu, or, mărimea amenzilor depășește cifra de afaceri ale unor agenți economici.

Remarcăm că, faptele sancționate conform Codului fiscal sînt de natură contravențională, prin urmare mărimea sancțiunilor fiscale trebuie să se stabilească ținîndu-se cont de limitele stabilite de Codul contravențional. Potrivit art. 34 din Codul contravențional amenda se aplică *persoanelor fizice de la una la 150 de unități convenționale*, iar *persoanelor cu funcție de răspundere și persoanelor juridice – de la 10 la 500 de unități convenționale*.

Pct. 93 se va exclude din proiect, neprezentarea informației solicitate conform art. 226¹¹ al Codului fiscal, trebuie să atragă răspunderea contravențională, or, statul trebuie să promoveze o politică consecventă și corelată în domeniul sancționării faptelor contravenționale. În acest context, menționăm, că potrivit art. 291¹ "Încălcarea legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului" din Codul contravențional, neprezentarea de către entitățile raportoare în termenele stabilite a informației sau prezentarea informației incomplete sau eronate privind activitățile și tranzacțiile suspecte, realizate sau în proces de realizare cu o valoare *ce depășește 500 de mii de lei*, indiferent dacă tranzacția se efectuează printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni în decursul a 30 de zile calendaristice, se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

La pct. 94 nu este clar cine va fi pasibil de răspundere conform art. 254 alin. (11): agentul transportator sau șoferul (creează confuzii sintagma "unitatea agentul transportator").

La pct. 95, deși completarea propusă la art. 257 are un conținut similar alin. (7) al acestui articol, semnalăm că în conformitate cu art. 34 alin. (4) al Legii nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative "Actul legislativ cu aplicabilitate nedefinită în timp nu poate fi completat cu reglementări temporare". Astfel, avînd în vedere specificul legislației fiscale, propunem examinarea oportunității completării Legii nr. 408 din 26 iulie 2001 pentru punerea în aplicare a titlului V al Codului fiscal cu prevederea în cauză.

La pct. 97 alin. (1) și (3) ale art. 262 se vor comasa, întrucît formularea amenzii pentru faptele cuprinse în acest articol în două alineate creează impresia că se instituie o amendă dublă.

La pct. 98 stabilirea în art. 263¹ alin. (1) a aceleiași amenzi pentru o faptă comisă intenționat și pentru una comisă din imprudență (neglijența fiind o formă a imprudenței) este conceptual inacceptabilă. În plus, amenda prevăzută în acest articol este exorbitantă, în raport cu amenda prevăzută de Codul contravențional pentru fapte similare (a se vedea art. 287 alin. (6) și art. 287¹ alin. (4) din Codul prenotat).

În pct. 104, noțiunea "parcaj" se va revedea, în opinia noastră nu este potrivit de a reda în această noțiune cine a amenajat locul respectiv (pentru comparație a se vedea formularea noțiunii "parcare").

La pct. 113 considerăm inoportună completarea art. 345 cu alineatul (2) ce prevede "Nu constituie obiect al impunerii autovehiculele din dotarea forței militare străine în Republica Moldova, în conformitate cu tratatele (acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte" în măsura în care propune completarea art. 348² cu aceeași prevedere. Concomitent, avînd în vedere dispoziția art. 348², remarcăm necesitatea revederii redacției acestei completări. Astfel, propunem completarea alineatului unic în final cu textul "și autovehiculelor din dotarea forței militare străine în Republica Moldova, în conformitate cu tratatele acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte". Cît privește sintagma "tratatele/acordurile internaționale", remarcăm că în corespundere cu art. 2 din Legea nr. 595 din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova prin termenul "tratată internațional" se înțelege orice acord încheiat în scris de către Republica Moldova, destinat a produce efecte juridice și guvernat de normele dreptului internațional, oricare ar fi denumirea sa particulară (tratată, acord, convenție, act general, pact, memorandum, schimb de note, protocol, declarație, statut, act final, modus vivendi, aranjament etc. În această ordine de idei, recomandăm utilizarea pe parcursul proiectului a termenului generic "tratată internațional".

La pct. 116, este nefondată abrogarea lit. a) din alin. (2) al art. 348⁴ ce prevede că "Subiecții impunerii achită vinieta la posturile (birourile) vamale prin intermediul unei instituții financiare, în numerar și/sau prin virament, în lei moldovenesti sau în valută străină la cursul oficial al leului moldovenesc valabil în ziua efectuării plății", la fel, ca și abrogarea alin. (3) conform căruia "Persoanele juridice subiecți ai impunerii pot achita vinieta în prealabil, prin virament. În acest caz, ei vor prezenta la posturile (birourile) vamale originalul documentului ce confirmă achitarea taxei și vor lăsa o copie a acestuia".

În corespundere cu prevederile art. 348² al Codului fiscal "Obiect al impunerii cu taxa vinieta sînt autovehiculele clasificate la poziția tarifară 8703 și remorcile atașate la acestea, clasificate la poziția tarifară 8716, neînmatriculate în Republica Moldova și aflate în evidența unor alte state, *care intră pe teritoriul Republicii Moldova sau care îl tranzitează*". Totodată, art. 348³ alin. (2) prevede că "În cazul în care pe teritoriul Republicii Moldova se depistează autovehicule neînmatriculate în Republica Moldova care circulă fără achitarea vinietei sau se constată că perioada de valabilitate a vinietei a fost depășită, organul de poliție sau echipa mobilă a serviciului vamal întocmește un proces-verbal de constatare a lipsei dovezii achitării taxei în cauză sau privind depășirea perioadei de valabilitate a taxei și transmite o copie a acestuia organului vamal". Respectiv, pentru comiterea faptelor respective persoana este pasibilă de răspundere contravențională în baza art. 232 al Codului contravențional.

Rezumînd cele expuse mai sus, semnalăm, că din moment ce statul a instituit o taxă, trebuie să asigure conformarea contribuabililor în acest sens, neîngrădindu-le prin bariere birocratice posibilitatea de achita această taxă.

Din aceleași considerente, considerăm inacceptabile și modificările propuse la art. 348⁴.

La pct. 117, se va preciza că excluderea cuvintelor "pe parcursul unui an calendaristic" se va opera în alin. (1) și (2) lit. e) din art. 348⁵, deoarece sintagma dată se regăsește doar în litra e) din alin. (2).

Art. III (modificarea și completarea Legii cu privire la tariful vamal):

La pct. 2, avînd în vedere conținutul complex al reglementării cuprinse în noua redacție a alin. (3) din art. 7, în conformitate cu normele de tehnică legislativă, acest alineat urmează a fi formulat ca articol aparte, numerotat cu cifra 7¹, iar dispozițiile acestuia se vor numerota cu cifre arabe luate între paranteze, în conformitate cu art.32 alin. (5) din Legea privind actele legislative.

La pct. 7, în art. 28 lit. n³) sintagma "în limita tratatelor" se va substitui cu sintagma "în conformitate cu tratatele internaționale". În acest sens se va revedea și pct. 1⁴ (1⁵) din anexa nr. 2 (pct. 10 din art. III al proiectului).

La pct. 8, în art. 28¹ primul alineat se va numerota cu cifra (1). Totodată, pentru utilizarea unui limbaj juridic adecvat, cuvîntul "menționate" se va substitui cu "prevăzute", iar în alin. (2) cuvintele "menționate mai sus" se vor substitui cu cuvintele "prevăzute în alin. (1)", concomitent, în alin. (3) sintagma "Dacă pe parcursul sau la expirarea termenului menționat" se va substitui cu sintagma "Dacă pînă la expirarea termenului prevăzut în alin. (2)", iar cuvintele „s-a prezentat prelungirea termenului” se vor substitui cu cuvintele „s-a prelungit termenul”.

La pct. 9 reglementarea restituirii taxei vamale în alin. (1) și (4) ale art. 29 din Legea cu privire la tariful vamal este în măsură să producă confuzii, întrucît se utilizează o terminologie diferită (a se vedea „plătitorului” în alin. (1) și „agentul economic” în alin. (2)), iar alineatele respective se completează reciproc. Astfel, în alin. (1) se indică că sumele taxelor vamale plătite în plus se trec în contul altor plăți vamale sau fiscale, pe cînd în alin. (4) se utilizează o sintagmă cu caracter general „în contul stingerii datoriilor agenților economici” (fără a preciza care datorii se au în vedere). În plus, alin. (4) stabilește posibilitatea restituirii acestor sume la cererea

agentului economic, în contul viitoarelor obligații ale acestora față de bugetul public național, iar ca urmare a operării completării propuse în proiect restituirea taxei vamale se va efectua și în contul stingerii datoriilor creditorilor agentului economic.

La pct. 10 cifra "1⁴) se va substitui cu cifra "1⁵.", deoarece anexa nr. 2 la Legea cu privire la tariful vamal a fost completată cu pct. 1⁴. prin Legea nr. 213 din 12 iulie 2013 pentru completarea unor acte legislative.

La pct. 11 abrogarea anexei nr. 3 la Legea cu privire la tariful vamal implică abrogarea sau modificarea art. 32 din Legea prenotată, în care se face referință la această anexă.

Art. IV (privind completarea art. 4 al Legii pentru punerea în aplicare a titlului III al Codului fiscal:

În dispoziția propriu-zisă de completare textul „4 alineate noi” se va substitui cu textul „articolele (20³) - (20⁶)”.

Normele de trimitere trebuie să fie formulate în corespundere cu regulile de tehnică legislativă. Astfel, în alin. (20³) cuvintele „menționate în anexă” se vor substitui cu cuvintele „prevăzute în anexa la prezenta lege”, în alin. (20⁴) cuvintele „menționate mai sus” se vor substitui cu cuvintele „prevăzute în alin. (20³)”. Concomitent, pentru respectarea terminologiei juridice, recomandăm substituirea în alin. (20⁵) a sintagmei „Dacă pe parcursul sau la expirarea termenului menționat” cu sintagma „Dacă pînă la expirarea termenului prevăzut în (20⁴), iar cuvintele „s-a prezentat prelungirea termenului” - cu cuvintele „s-a prelungit termenul”.

La art. V completarea art. 28 alin. (1) lit. e) din Legea cadastrului bunurilor imobile:

Ca remarcă generală precizăm că în art. 28 alin. (1) lit. e) din Legea cadastrului bunurilor imobile cuvintele „executorul judecătoresc” se întâlnește de două ori, în același timp, potrivit Sintezei propunerilor completarea se va opera doar la prima utilizare a acestui termen în această literă. Astfel, pentru a evita neclaritățile ce vor apărea la operarea completării date, este necesar de a preciza după care cuvinte se propune completarea.

Sintagma „organele fiscale competente” este defectuoasă din punct de vedere al exprimării juridice, or, ar rezulta că există și organe fiscale necompetente. Prin urmare, sugerăm excluderea cuvîntului „competente” fie substituirea acestuia cu referința la organul fiscal avut în vedere. Suplimentar, se va ține cont că în conformitate cu normele de tehnică legislativă, conjuncția „și” se utilizează cînd anumite condiții trebuie îndeplinite cumulativ. În cazul dat este inoportun de a utiliza această conjuncție (se va substitui cu „sau”).

Izvorul publicării Legii date se va indica după următoarea schemă: (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, anul publicării, numărul Monitorului, numărul articolului).

Art. VI (modificarea și completarea Legii cu privire la patenta de întreprinzător):

La pct. 1:

Potrivit art. 3 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la patenta de întreprinzător „Patenta se eliberează pentru unul din genurile de activitate, a căror listă se anexează la prezenta lege. Patenta este valabilă numai pentru titularul ei și nu poate

fi transmisă altei persoane.” Totodată, alin. (8) lit. a) stabilește că titularul patentei nu este în drept să angajeze lucrători pentru desfășurarea activității de întreprinzător specificate în patentă, iar în conformitate cu alin. (1) lit. f) din același articol, constatarea transmiterii patentei către o altă persoană duce la încetarea valabilității acesteia.

În aceste condiții, considerăm inutilă precizarea în art. 3 că „Titularului de patentă i se interzice deținerea a două sau mai multe patente cu același gen de activitate, valabile concomitent”. Pentru înlăturarea situațiilor în care titularul patentei desfășoară concomitent activitate de întreprinzător prin intermediul a două sau mai multe unități de comerț, antrenând persoane terțe în activitatea pe care o desfășoară, urmează a fi aplicate prevederile legislației în vigoare.

La pct. 3 (modificarea și completarea art. 4):

Pentru a respecta rigorile limbii literare, propunem expunerea în redacție nouă a alin.(1) din art. 4, după cum urmează: „Patenta se eliberează și se prelungește la cererea solicitantului depusă...”

În modificarea alin. (2) lit. b), precum și alin. (5) textul „și/sau”, se va substitui cu conjuncția „sau”, deoarece cererea poate fi de eliberare sau de prelungire a patentei.

În alin. (4) pentru o exprimare normativă corectă, cuvintele “decizia autorității respective” se vor substitui cu cuvintele “autorizația respectivă” (și nu “și aceasta”).

La alin. (5) este necesar de a revizui și sintagma „documentele confirmative de achitare a contribuției de asigurare socială de stat pentru întreaga perioadă solicitată de desfășurare a activității în baza patentei”, întrucât tarifele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii se stabilesc anual prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat. Astfel, în cazul în care se va solicita eliberarea patentei pe un termen mai mare de un an de zile, dispoziția respectivă nu poate fi aplicată.

În pct. 4 din dispoziția de modificare a art. 7 alin. (2) se va exclude sintagma „iar alineatul (1) devine alineat unic”, deoarece renumerotarea elementelor structurale ale articolelor este posibilă doar în cazul republicării Legii cu privire la patenta de întreprinzător (a se vedea art. 41 alin. (2) din Legea privind actele legislative).

La pct. 5 (modificarea și completarea art. 8).

În corespundere cu art. 8 alin. (1) lit. a) una din condițiile de încetare a valabilității patentei este expirarea termenului acesteia. Noua redacție a acestei litere “în cazul neexecutării obligațiilor prevăzute la art. 3 alin. (8)” este inoportună, deoarece se va omite un caz logic de încetare a valabilității patentei – când expiră termenul de valabilitate al acesteia. Prin urmare, se va completa acest alineat cu o nouă literă, ce va prevedea un nou caz de încetare a valabilității patentei pentru încălcarea de către titularul a prevederilor art. 3 alin. (8).

La lit. e) modificarea nu aduce îmbunătățiri normei date, care are o redacție interpretabilă (ar rezulta că comiterea oricărei contravenții administrative poate duce la încetarea valabilității patentei) și în formula actuală este imposibil de aplicat. Prin urmare, se va revedea dispoziția cuprinsă în această literă, stabilindu-se cu claritate care contravenții administrative se au în vedere.

Aferent completării cu prevederea „În condițiile încetării valabilității patentei, organul emitent al acesteia va emite o decizie privind încetarea valabilității patentei” semnalăm că o decizie în acest sens ar fi inutilă în cazul încetării valabilității patentei în situația descrisă în lit. a) - odată cu expirarea duratei patentei, or patentă își va înceta valabilitatea prin ajungerea la termenul pentru care a fost eliberată, fără a mai fi necesară vreo altă formalitate, încetarea efectelor ei operînd *ope legis*. Prin urmare, considerăm necesar de a excepta în alin. (3) cazul prevăzut la alin. (1) lit. a). Suplimentar, opinăm necesitatea indicării în ce termen se aduce la cunoștință titularului decizia respectivă, precum și stabilirii obligației titularului de a depune patentă la autoritatea care a eliberat-o, la încetarea valabilității patentei pentru cazurile prevăzute în art. 8 alin. (1) lit. b) – g) (a se vedea în acest sens art. 21 alin. (6) din Legea nr. 451-XV din 30 iulie 2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător). Concomitent, se va exclude sau se va modifica art. 3 alin. (11) din Legea cu privire la patentă de întreprinzător, ce prevede că „Patenta nu poate fi retrasă de la titularul ei”.

În pct. 6 se va expune în redacție nouă art. 9 alin. (2), reglementîndu-se doar prelungirea patentei cu perioada suspendării conform alin. (1) lit. a) în baza cererii titularului patentei în legătură cu boala lui (nu se va mai include sintagma „în limitele termenelor stabilite de legislația muncii”, deoarece este prevăzută în lit. a) alin. (1) la care se face referință). Pentru cazurile de suspendare în conformitate cu alin. (1) lit. b) și c) se va indica că termenul de valabilitate a patentei nu se prelungește cu perioada de suspendare (a se vedea art. 20 alin. (6) din Legea privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător).

Art. X (modificarea și completarea Codului vamal):

La pct. 1:

Noțiunile "supraveghere vamală" și "control vamal" urmează a fi concretizate, fie se va renunța la modificarea acestora, deoarece nu aduc claritate în comparație cu redacția în vigoare a acestora. Într-o definiție nu se pot regăsi asemenea formule ca "în general", "cînd este cazul". Vis-a-vis de noțiunea "control" atenționăm că un control presupune o acțiune sau un ansamblu de acțiuni de verificare (a se vedea noțiunea "control" definită în art. 2 al Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător). Sintagma "legilor și reglementărilor pe care organele vamale au sarcina să le aplice" se va substitui cu o formulă generică, spre exemplu "legislației vamale". Totodată, noțiunea "control" nu poate cuprinde și executarea silită a obligației vamale, care reprezintă măsurile luate de organul vamal în vederea încasării obligației vamale ajunse la scadență (a se vedea completarea cu pct. 58)).

Completarea cu sbp. 58), 59), 60), 61)-64) se expune într-un singur alineat: se completează cu punctele 58)-64), din moment ce punctele respective sunt consecutive.

În pct. 3 dispoziția propriu-zisă de completare se va reformula, stabilindu-se că se completează cu art. 6¹, iar în dispoziția acestui articol cuvintele "acte ale legislației" se vor substitui cu cuvintele "acte normative", în corespundere cu limbajul normativ.

Pct. 4:

Determinarea sursei de finanțare a activității vamale nu ține de obiectul de reglementare al Codului vamal.

Stabilirea stimulărilor financiare pentru colaboratorii vamali (prevederi ce s-au propus a fi incluse și în Legea privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici) contravine principiului echității, în măsura în care îi pune într-o situație favorabilă față de funcționarii altor autorități publice ale statului ce au competențe de stabilire/constatare a contravențiilor. În plus, redacția propusă este interpretabilă, ar rezulta că persoana are dreptul de a pretinde la 15% din sumele percepute, chiar dacă aceste sume sunt impunătoare, iar dacă în operațiunea vizată au fost implicați mai mulți colaboratori fiecare din ei poate solicita câte 15%.

La pct. 5 cu referire la completarea art. 11 se va ține cont, că pentru numerotarea elementelor structurale ale articolelor se utilizează literele mici din alfabetul latin, prin urmare se va stabili că se completează cu lit. t), u) și v). În litera t) cuvântul "diseminarea" se va substitui cu un termen mai uzual, utilizat și în Codul fiscal - "popularizarea".

La pct. 6 dispoziția propusă la art. 17 alin. (3) are un caracter vag și necesită a fi precizată fie se va exclude.

În pct. 9 se va examina oportunitatea expunerii în redacție nouă a art. 20 alin. (4), avînd în vedere modificarea esențială a acestui articol.

La pct. 17 nu este necesar de a reda întreaga sintagmă după care se completează art. 64 alin. (1), ci se va stabili că completarea se operează după cuvintele „se eliberează”.

La pct. 20 art. 100 alin. (2) urmează a fi reformulat în vederea unei exprimări juridice corecte. Formula "îndeplinirii *stricte* a prevederilor legislației" este defectuoasă din punct de vedere al limbajului juridic, întrucît orice normă juridică trebuie să fie îndeplinită necondiționat de destinatarul ei. În același timp, în alin. (1) și (2) sintagma vizînd respectarea legislației naționale privind protecția mediului se va revedea, făcîndu-se referință la respectarea normelor privind protecția mediului înconjurător sau cadrului normativ privind protecția mediului înconjurător, care reprezintă un termen mai reușit, din moment ce cuprinde atît legislația națională, cît și acordurile internaționale în domeniul respectiv la care Republica Moldova este parte.

Pentru claritatea normei se va stabili cine sînt organele competente de a elibera încheierea privind locul și metoda de distrugere a mărfurilor. Suplimentar, se va ține cont că un alineat numerotat nu poate cuprinde alineate independente nenumerate.

În pct. 22 în art. 126 alin. (3²), pentru respectarea succesiunii logice a ideilor, lista întreprinderilor se va plasa după cuvintele „mărfurilor de export”, or în Hotărîrea Guvernului ce va reglementa aspectele descrise în acest alineat, lista întreprinderilor selectate va fi formulată în anexă.

La pct. 23 în completarea art. 127¹ sintagma „activelor materiale (imobile și edificii)” urmează a fi concretizată, prin substituirea cuvintelor „imobile și edificii” cu cuvintele „terenuri și construcții”, întrucît edificiile la fel sunt bunuri imobile.

În pct. 24 art. 127³ alin. (2) lit. c) achitarea obligației vamale trebuie pusă în sarcina persoanelor care cunoșteau sau ar fi trebuit să cunoască că mărfurile au fost introduse ilegal. Prin urmare, se va completa norma dată cu sintagma „dacă știau sau ar fi trebuit să știe, la data achiziționării sau primirii mărfurilor, că acestea au fost introduse ilegal”.

În pct. 26, în dispoziția de completare a art. 128 alin. (1) litera „k” se va substitui cu litera „j”, deoarece diviziunile alin. (1) sunt însemnate cu lit. a) –i), iar litera „j” este următoarea literă în alfabetul latin după litera „i”.

În pct. 27 reglementările ce decurg din art. 130 alin. (1) se vor numerota cu litere latine mici și o paranteză, în conformitate cu art. 32 din Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001. În alin. (2) cuvintele „agenților economici” se vor revedea, pentru a respecta terminologia utilizată în acest articol (a se vedea subiecții prevăzuți în alin.(1)).

La pct. 28 (privind completarea cu Secțiunea a 21¹ „Executarea silită a obligației vamale”):

În art. 130² alin. (1) a fost omisă indicarea urmăririi bunurilor ca modalitate de executare silită a obligației vamale (a se vedea alin. (2) din acest articol, art. 130⁷, precum și art. 194 alin. (1) din Codul fiscal, a cărui redacție a fost preluată în acest alineat).

Cu referire la art. 130⁵ alin. (2), remarcăm, că potrivit art. 30 alin. (3) al Legii cu privire la serviciile de plată și moneda electronică „Prestatorul de servicii de plată poate stabili ora-limită aproape de sfârșitul zilei lucrătoare, după care orice ordin de plată primit se consideră primit în următoarea zi lucrătoare”.

Vis-a-vis de art. 130⁶ alin. (5) atenționăm că numărul și denumirea contului trezorerial la care se transferă mijloacele bănești ridicate urmează a fi indicate într-un act subordonat legii, deoarece o lege nu trebuie să conțină detalieri excesive. La fel, se va exclude textul „(de exemplu, valuta străină care nu este solicitată pe piața valutară internă)”, deoarece textul articolelor trebuie să aibă un caracter dispozitiv și nu trebuie să prezinte norma instituită prin exemple.

La art. 130⁷, în măsura în care plătitori vamal sunt persoanele fizice sau juridice, similar art. 115 din Codul de executare al Republicii Moldova, se va indica separat pentru persoana juridică și pentru persoana fizică în prezența căror persoane se pot sechestra bunurile plătitorului vamal. Din conținutul alin. (1) ar rezulta, că în cazul în care plătitorul vamal este o persoană fizică ce nu desfășoară activitate de întreprinzător, sechestrarea se poate face doar în prezența unui membru al familiei lui cu capacitate deplină de exercițiu, ceea ce este incorect. Astfel, se va preciza că sechestrarea bunurilor plătitorului vamal persoană fizică se efectuează în prezența lui ori a reprezentantului său, ori a unui membru al lui de familie cu capacitate deplină de exercițiu. Alin. (2) se va reformula pentru a evita repetările (a se corela cu art. 115 alin. (3) al Codului de executare ce prevede că „Dacă debitorul sau persoanele indicate la alin.(2) nu participă la sechestrarea bunurilor, cercetarea încăperilor și a altor locuri în care se află bunurile, precum și sechestrarea acestor bunuri, se efectuează în prezența a doi martori asistenți.”).

Alin. (4) urmează a fi reformulat pentru a crea o normă comprehensibilă, se va preciza în ce scop organul se va adresa instanței de judecată (pentru comparație a

se vedea art. 115 alin. (4) al Codului de executare). Suplimentar, se va ține cont că titlu executoriu se emite în baza unei hotărâri judecătorești.

La art. 130⁸ alin. (6) lit. b) notificăm că este conceptual greșit de a exclude posibilitatea urmăririi bunurilor grevate cu gaj sau ipotecă. Asemenea normă oferă posibilitatea generării unor gajuri sau ipoteci pentru sume minore cu termene lungi de scadență, fapt ce poate periclita complet urmărirea. În cazul gajului sau ipoteci este necesar de a prevedea mecanisme de garantare a drepturilor creditorilor în procesul executării silite.

La art. 130¹⁰ în alin. (3) a fost preluată redacția în vigoare a art. 202 alin. (3) din Codul fiscal, care în proiect se propune de a fi modificat. Prin urmare, remarcăm necesitatea corelării prevederilor menționate. În această ordine de idei se va vedea și art. 130¹² care reproduce art. 206 alin. (1) din Codul fiscal, prezentat în redacție nouă în proiectul în cauză.

În art. 130¹¹ alin. (3) lit. a) cuvântul „adresa” se va substitui cu cuvântul „domiciliul” în conformitate cu art. 30 din Codul civil, iar sintagma „informația de contact” se va substitui cu sintagma „datele de contact”, ce reprezintă un termen consacrat în legislația în vigoare.

În art. 130¹² alin. (1) lit. c) cuvintele „prezentului capitol” se va substitui cu cuvintele „prezentei secțiuni”, întrucât executarea silită a obligațiilor vamale se va reglementa în secțiunea a 21-a.

În art. 130¹³ alin. (2) cuvântul „computerizat” se va substitui cu cuvântul „electronic”, în conformitate cu art. 25 alin. (2) din Legea cu privire la registre. Totodată, propunem examinarea oportunității ținerii registrelor vizate în formă manuală și electronică sau doar în formă electronică. În cazul în care se va da curs acestei propuneri conjuncția „sau” se va substitui cu textul „și/sau”.

Art. 130¹⁴ se va exclude, deoarece are un caracter declarativ.

În pct. 30 în completarea propusă la art. 175 alin. (5) sintagma „organul vamal interior” se va substitui cu sintagma „organul vamal intern”, deoarece terminologia trebuie să fie constantă și uniformă (a se vedea art. 42 alin. (5), 42¹ alin. (3), 46 etc. din Codul vamal).

La pct. 33: (completarea cu secțiunea 27¹):

În art. 184² alin. (1) lit. c) ultima propoziție este dublată în alin. (4) din același articol, astfel, se va opta pentru o singură prevedere în acest sens. În alin. (4) se va ține cont că literele, ca diviziuni ale articolelor, se însemnează cu litere latine mici și o paranteză (art. 32 alin. (6) din Legea privind actele legislative).

În art. 184³ în alin. (1) referința la art. 195¹ alin. (3) se va substitui cu referința la art. 195⁴ alin. (1), la care se face trimitere. Alin. (2) are un caracter incert, din care cauză este necesar să se concretizeze ce regimuri vamale se au în vedere.

La pct. 36 (art. 189¹):

Alin. (2) se va reformula. Potrivit art. 4 din Codul vamal teritoriul Republicii Moldova reprezintă un teritoriu vamal unic ce include teritoriul terestru, apele interioare, apele teritoriale și spațiul aerian de deasupra acestora. Zonele libere și antrepozitele vamale sînt parte a teritoriului vamal al Republicii Moldova. În aceste condiții, este inoportun de a preciza că echipele mobile efectuează controlul pe

drumuri, în zonele de control vamal, antrepozite vamale, zone economice libere, care se includ în noțiunea de teritoriu vamal.

Cît privește controlul încăperilor și altor locuri de depozitare și comercializare a mărfurilor, opinăm că formularea dată este prea largă și lasă loc de interpretări discreționare (a se vedea comentariile din prezentul aviz vis-a-vis de art. 189³ alin. (2) lit. b)). De asemenea, se va exclude sintagma „iar în Zona de securitate urmează să respecte regimul existent”, care nu se încadrează logic în norma dată.

Din alin. (5) se va exclude textul „al RM” (a se vedea denumirea Regulamentului menționat, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 357 din 13 mai 2009). În alin. (7) cuvîntul „mostrele” se va substitui cu cuvîntul „modelul”, în conformitate cu terminologia utilizată în actele normative, iar sintagma „Republicii Moldova” se va exclude, fiind de prisos în contextul dat.

La alin. (6) textul „decît prin hotărîre a instanței de judecată numai după pornirea urmăririi penale și în condițiile Codului de Procedură penală” se va substitui cu sintagma „decît în condițiile stabilite de lege”, or, din redacția propusă, ar rezulta imposibilitatea opririi mijloacelor de transport ale echipelor mobile chiar dacă comit infracțiuni. În corespundere cu prevederile Legii privind activitatea specială de investigații există măsuri speciale de investigației care se efectuează cu autorizarea procurorului și în afara unui proces penal. Vehiculele însoțite de echipele mobile nu trebuie să beneficieze de nici o excepție, astfel să poată fi oprite necondiționat.

În alin. (8) procedura de efectuare a controlului de către echipele mobile se va stabili de Guvern, deoarece există un conflict de interese. Stabilirea regulilor și aplicarea acestora trebuie pusă în sarcina unor organe diferite.

La art. 189² lit. a) însumează sarcinile de bază ale echipelor mobile, care ulterior sunt prevăzute în lit. b)- f). Deci, se va reexamina conținutul acestui articol pentru a evita dublajul. În lit. c) cuvîntul „temeiuri” se va substitui cu cuvintele „bănuială rezonabilă”, în corespundere cu limbajul juridic.

La 189³:

Alin. (1) lit. h) se va reformula, pentru asigurarea unei exprimări juridice corecte, stabilindu-se obligația colaboratorilor echipelor mobile de a nu divulga sau prezenta unor terțe persoane informații deținute (cunoscute) în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu.

În alin. (2) abrevierea „pct.” se va substitui cu abrevierea „alin.”.

Alin. (3) lit. b) conferă atribuții excesive colaboratorilor echipelor mobile, nefiind clar în ce scop se efectuează controlul clădirilor, depozitelor, terenurilor, sediilor etc. În plus, atenționăm că Curtea Europeană pentru Drepturile Omului în jurisprudența sa are, de altfel, o concepție foarte modernă și extensivă de domiciliu de fiecare dată cînd este implicată o persoană juridică: „Curtea consideră că e timpul să recunoaștem, în anumite circumstanțe, că drepturile garantate prin art.8 al Convenției pot fi interpretate ca incluzînd, pentru o societate, dreptul la respectarea sediului său social, a agenției sale sau a localurilor sale profesionale. Curtea constată că anchetatorii pătrund fără autorizație judiciară în sediile sau agențiile

reclamațiilor, ceea ce constituie măsuri de pătrundere abuzivă în "domiciliile" lor " (cauza Stes Colas și alții contra Franței).

La lit. f) se va exclude a doua propoziție „Acest control corporal nu se consideră a fi percheziție, așa cum este stipulat în Codul de Procedură Penală”, care reprezintă o normă ambiguă. Atenționăm că condițiile efectuării controlului corporal ca formă excepțională de control vamal sunt stabilite în art. 194 al Codului vamal

Vis-a-vis de lit. j) atenționăm că în cazul reținerii persoanelor, colaboratorii echipelor mobile trebuie să le asigure drepturile procesuale, prevăzute de art. 167 din Codul de procedură penală.

Lit. l) nu poate fi acceptată, deoarece are o formulare prea largă, acordându-se competențe polițienești colaboratorilor echipelor mobile. Astfel, ar rezulta că pot aduce la organul vamal orice persoane (inclusiv și martorii).

Lit. o) se va revizui redacțional, deoarece nu cadrează cu celelalte litere ale alineatului dat, care încep cu un verb (în speță, litera dată va începe cu verbul „să însoțească...).

La art. 189⁴ alineatele se vor numerota cu cifre arabe luate între paranteze, conform art. 32 alin. (5) din Legea privind actele legislative. În alin. (2) lit. e) se va reformula, deoarece formularea prea largă conferă un caracter imprecis acestei norme, iar în lit. g) cuvintele „de a proceda” se vor substitui cu cuvintele „să se deplaseze”, pentru a respecta rigorile limbii literare.

Modificarea art. 194 alin. (1) nu se integrează armonios în norma dată (ulterior modificării vom avea următoarea redacție: „cu permisiunea șefului organului vamal sau a ~~adjunctului acestuia~~ *de persoana împuternicită de acesta*”). Prin urmare, se va revedea modificarea dată, pentru a asigura acordul cuvintelor. Totodată, se va opera această modificare și în alin. (2) al acestui articol.

Nu se susține completarea acestui articol cu alin. (6) ce prevede că „La efectuarea controlului corporal în legătură cu controlul efectuat de către echipa mobilă, prevederile alin. (2)-(5) se aplică, luând în considerare prezența circumstanțelor relevante”. Este o normă periculoasă, ce lasă loc de interpretări discreționare. Potrivit art. 25 alin. (2) al Constituției „percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege”. Acordarea dreptului echipelor mobile din cadrul Serviciului Vamal la efectuarea controlului corporal de a aprecia dacă este relevantă aplicarea prevederilor alin. (2)-(5) din art. 194 reprezintă o încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale omului.

La pct. 38 (completarea cu secțiunea 28¹ Agentul economic autorizat):

În art. 195¹.

În alin. (1) textul „pct. (5)” se va substitui cu textul „pct. 5)”, iar după textul „alin. (1)” se va completa cu cuvintele „din prezentul cod”, întrucât în norma dată se face referință și la Codul fiscal.

În alin. (2) sintagma „după o consultare cu alte autorități competente, dacă este cazul” conferă un caracter imprecis acestei norme, din care cauză este necesar de a preciza ce autorități se au în vedere.

Cu referire la alin. (3) lit. c) denumirea certificatului se va modifica, substituindu-se semnul „/” (care substituie conjuncția „sau”) cu cuvintele „precum și”, deoarece în cazul descris în această literă agenții economici solicită să beneficieze atât de simplificările indicate la lit. a), cât și de facilitățile indicate la lit. b). În această ordine de idei se va revedea sintagma dată și în art. 195² alin. (4) și (6).

La art. 195³:

În alin. (1) pct. 3), pentru o mai bună înțelegere a reglementării, excepția se va formula într-un punct separat ca o normă derogatorie de la prevederile pct. 3). În pct. 5) la lit. f) se va preciza ce tip de securitate se are în vedere (antiincendiară, a muncii sau alt ceva).

Alin. (4) se va exclude, deoarece stabilirea obligației Serviciului Vamal de a revizui statutul titularilor certificatelor de agent economic autorizat în cazul modificării condițiilor pentru acordarea acestui statut se va indica în dispozițiile finale și tranzitorii ale actului de modificare.

La pct. 40 stabilirea în art. 201 alin. (3) că „Organul vamal este în drept să efectueze controlul mărfurilor și mijloacelor de transport în lipsa declarantului, altor titulari de drepturi asupra mărfurilor și mijloacelor de transport, precum și a reprezentanților acestora, dacă *se efectuează controlul vamal de către echipa mobilă în cazurile prevăzute de Guvernul Republicii Moldova*”, nu poate fi susținută, deoarece este contrară art. 54 al Constituției, ce prevede că exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi suspus altor restricții decât celor prevăzute de lege.

În pct. 42 în art. 202² alin. (4) în cuvintele „sistarea” și „sistării” se vor substitui cu cuvintele „suspendarea” și, respectiv, „suspendării” (a se vedea alin. (5) al acestui articol.). În propoziția a treia considerăm abuzivă neincluderea perioadei prezentării documentelor în durata efectuării auditului post-vămuire. Potrivit alin. (1) din acest articol, auditul postvămuire se efectuează în baza unui ordin de control. Totodată, potrivit art. 202⁴ alin. (2) lit. b) persoana auditată este obligată să prezinte, la prima cerere, în procesul auditului postvămuire, colaboratorilor vamali informații, date, documente sub orice formă necesare verificării. În aceste condiții, prezentarea documentelor se efectuează în procesul auditului, prin urmare nu se poate prelungi durata efectuării auditului post-vămuire cu perioada prezentării documentelor. Alin. (9) conține o normă confuză, din care cauză se va exclude. Pe perioada suspendării de către instanța de judecată a ordinului, efectuarea auditului va fi interzisă, iar după anularea încheierii privind suspendarea nu este relevant de a reglementa dreptul de a efectua controlul ulterior.

La pct. 43 se va renunța la completarea art. 202³ alin. (2) cu lit. h) ce stabilește dreptul organului vamal de a asigura acoperirea eventualei apariții a obligației vamale. Amintim că auditul postvămuire este o formă de control vamal, în urma efectuării acestuia pot să nu fie constatate încălcări ale legislației vamale. Astfel, nu este justificată suspendarea operațiunilor bancare ale persoanei auditate sau aplicarea sechestrului asupra bunurilor acestuia.

La pct. 46 modificările și completările art. 231 urmează a fi reexamine. La pct. 1¹) utilizarea sintagmei „prin derogare de la prevederile pct. 1)” este în măsură

să producă confuzii, or, în coroborare cu art. 232 lit. m), punctul respectiv la fel prevede o contravenție, deci nu este o normă derogatorie. Din pct. 1²) se va exclude nota, care nu este un element structural al articolelor, dacă se dorește de a defini o noțiune utilizată în Codul vamal, se va include în art. 1 al Codului.

La pct. 47 înăsprirea sancționării materiale a contravențiilor vamale nu este justificată temeinic. Atenționăm că stabilirea unor sancțiuni dure prezintă un risc sporit de coruptibilitate. Mai mult, este defectuoasă propunerea de a exclude limitele amenzilor prevăzute în art. 232, în măsura în care sancțiunea trebuie să fie aplicată în funcție de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de caracteristica persoanei și de circumstanțele atenuante și agravante. În subsidiar, vă informăm că revizuirea principiilor și conceptului aplicării răspunderii pentru comiterea încălcărilor legislației vamale a fost propusă și în proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, elaborat de Ministerul Economiei. Proiectul dat printre altele prevede introducerea principiilor de răspundere pe bază de intenție și imprudență, excluderea dublajului sancțiunilor pentru aceeași faptă, mărirea sancțiunii calculându-se în dependență de caracterul încălcărilor (săvârșită cu intenție sau imprudență, pentru prima dată sau în mod repetat) etc.

La pct. 48 cu referire la art. 273 alin. (4) remarcăm că repunerea în termen nu este un drept, ci o obligație a Serviciului Vamal, dacă există motive temeinice. În această ordine de idei se va revedea și art. 291 alin. (1).

La pct. 49 și 50 modificările propuse nu aduc soluții noi în problema reglementată (a se vedea noțiunea de act administrativ definită în Legea contenciosului administrativ). Mai mult, modificările nu sunt coordonate cu conținutul cap. XI. Astfel, cuvântul „deciziile” nu poate fi substituit cu cuvintele „actelor administrative”, deoarece ca rezultat al modificării va lipsi acordul între cuvinte. Deși cuvântul „inacțiunii” (în acest capitol se întâlnește și termenul „inacțiunea”) se utilizează în tot acest capitol, substituirea conform pct. 50 se va opera doar în secțiunea a 47-a. În plus, nu este clar de ce nu se propune modificarea cuvintelor menționate supra și în secțiunile 48 și 49 din același capitol. Urmare celor menționate, sugerăm renunțarea la modificarea acestor cuvinte, ajustându-se totodată, termenii utilizați în noile redacții ale art. 288-298.

La pct. 56 în art. 293 cuvintele „supuse atacului” se vor substitui cu cuvântul „contestate”, pentru a respecta unitatea de terminologie în acest articol.

La art. XIII izvorul publicării Legii cu privire la gaj se va indica după următoarea schemă „Monitorul Oficial al Republicii Moldova, anul publicării, numărul Monitorului, numărul articolului). Totodată, cuvântul „sintagma” se va substitui cu „cuvintele”, deoarece sintagma reprezintă o unitate sintactică stabilă, formată din mai multe cuvinte sau dintr-o locuțiune, constituind o parte a unei propoziții sau a unei fraze.

La art. XIV modificarea propusă în art. 51 alin. (1) din *Legea cu privire la notariat* urmează a fi operată și în anexa la Legea nr. 160 din 22 iulie 2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, care stabilește denumirea acestui act permisiv.

Art. XV (modificarea și completarea Legii cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoane fizice):

La pct. 1:

În scopul racordării la terminologia utilizată în Codul vamal, propunem substituirea în art. 4 alin. (2) a cuvintelor „la organul vamal interior” cu cuvintele „inclusiv și la organul vamal intern”.

din dispoziția de modificare a alin. (4) lit. b) se vor exclude cuvintele „la articolul 4” (a se vedea pct. 1 „Articolul 4:”)

La pct. 3 nu este oportună substituirea în art. 5 alin. (1) lit. a) cratima a 5-a și lit. b) cratima a 5-a a textului „ani,” cu textul „ani;”, deoarece este corect de a separa prin virgulă prevederile din ultima cratima a acestor litere și alineatele nenumerotate ce urmează după ele și care se referă la toate cratimele anterioare.

Art. XVIII (modificarea și completarea Codului contravențional):

Pct. 1 se va exclude, deoarece modificarea art. 204 din Codul contravențional a fost propusă într-un alt proiect de lege, aprobat de Guvern, prin Hotărîrea nr. 688 la 4 septembrie 2013. Totodată, cu referire la alin. (4) și (5) semnalăm că subiecți ai răspunderii contravenționale sunt persoana fizică/persoana cu funcție de răspundere și persoana juridică (art. 16 și 17 ale Codului contravențional). Astfel, identificarea calității speciale a subiectului contravenției (în speță, călătorul) urmează a fi făcută în dispoziție și nu în sancțiune.

La pct. 3 modificarea sancțiunilor pentru contravențiile prevăzute la art. 287 nu poate fi acceptată, deoarece contravine principiului individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii contravenționale, consacrat în art. 9 al Codului contravențional, potrivit căruia „La aplicarea legii contravenționale se ține cont de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de persoana făptuitorului și de circumstanțele atenuante ori agravante”. În plus, atenționăm sancțiunile aplicate în principal trebuie să urmărească prevenirea unor noi încălcări și reeducarea contravenienților în spiritul respectării legii, și doar complementar să urmărească majorarea încasărilor la buget în urma aplicării amenzilor pentru contravențiile săvârșite (a se revedea argumentele aduse la acest capitol în Sinteza propunerilor).

Fapta prevăzută la alin. (17) „Neîndeplinirea de către conducătorul de vehicul a indicației legale date de colaboratorul echipelor mobile de a opri vehiculul se regăsește în textul alin. (16) al acestui articol - Nesupunerea dispozițiilor sau cerințelor legale ale persoanei cu funcție de răspundere din organul vamal, insultarea acestei persoane. Prin urmare, considerăm inoportună completarea dată.

În subsidiar, cu referire la modificarea și completarea Codului contravențional, atenționăm că potrivit art. 17 alin. (2) al Codului contravențional „Persoana juridică răspunde contravențional în cazul în care norma materială din partea specială a cărții întîi prevede expres sancționarea ei.”

Art. XXI – *Legea privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici nr.48 din 22 martie 2012:*

Considerăm că prevederile propuse de autorii proiectului nu sunt echitabile în raport cu alte categorii de funcționari publici, modul și condițiile de salarizare ale cărora sunt reglementate de Legea nr.48 din 22 martie 2012. Mai mult, dispozițiile

propușe contravin principiului echității, conform căruia sistemul de salarizare creează oportunități egale prin reglementarea principiilor și normelor unitare privind stabilirea salariului funcționarului public (a se vedea și comentariile expuse vis-a-vis de art. 8¹ din Codul vamal).

Art. XXII. - Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități:

Dreptul persoanelor cu dizabilități locomotorii severe de a importa, cu anumite scutiri, un mijloc de transport de peste hotare, conform prevederilor legislației în vigoare, face parte din sistemul de acțiuni și măsuri care conduc la realizarea scopurilor și obiectivelor reglementate de Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, inclusiv: participarea activă a persoanelor cu dizabilități la viața comunității; creșterea gradului de ocupare a persoanelor cu dizabilități; creșterea calității vieții persoanelor cu dizabilități și a familiilor acestora. Întrucât toate reglementările ce vizează aspectele fiscale și vamale sînt reflectate exclusiv în Codul fiscal, legile pentru punerea în aplicare a titlurilor respective ale Codului fiscal, Codul vamal și Legea cu privire la tariful vamal, precum și ținînd cont de faptul că dispozițiile art. 49 din Legea nr.60 din 30 martie 2012 se aplică unui număr determinat de beneficiari - *persoanele cu dizabilități locomotorii severe*, remarcăm necesitatea stabilirii facilităților în speță în legislația fiscală și vamală.

Art. XIX (Anexa la Legea privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător) - modificările propuse în secțiunea Inspectoratul Fiscal Principal de Stat se vor coordona suplimentar cu Ministerul Economiei.

Pentru respectarea unității de terminologie utilizată în actele de modificare, pe parcursul proiectului cuvintele „se introduce” se vor substitui cu cuvintele „se completează”, iar cuvintele „se înlocuiește” – cu cuvintele „se substituie”.

Art. XXIV se va completa cu o dispoziție vizînd republicarea Codului fiscal, (eventual, cu renumerotarea elementelor structurale). Conform art. 41 alin. (3) Republicarea este obligatorie dacă actul legislativ a suferit modificări esențiale (a peste o treime din articole). Concomitent, vă informăm că Ministerul Justiției a inițiat pregătirea pentru republicare a Codului prenotat.

Viceministru

Nicolae EȘANU

CENTRUL
NAȚIONAL ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLODVA

DIRECȚIA GENERALĂ
PREVENIREA CORUPȚIEI

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
ГЛАВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ
ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ КОРРУПЦИИ

2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 198
Tel. 24-36-41

Nr. 06/3898 din "05" 11 2013

La nr. 14/3-06/314 din 15 octombrie 2013

Ministerul Finanțelor

Prin prezenta, Vă remitem atașat Raportul de expertiză anticorupție asupra nivelului coruptibilității proiectului legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul fiscal, Codul vamal, Legea nr. 1164/1997, Legea nr. 1380/1997, Legea nr. 1417/1997, Legea nr. 489/1999 și alte acte legislative în partea ce ține de realizarea politicii fiscale și vamale).

Anexe: 18 (optsprezece) file.

Șef al Direcției generale
prevenirea corupției

Vitalie VEREBCEANU

MINISTERUL FINANTELOR AL REPUBLICII MOLDOVA	
MINISTERUL FINANTELOR AL REPUBLICII MOLDOVA	
DATA	08. 11. 2013
CODUL	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(politica fiscal-vamală: Codul fiscal, Codul vamal, Legea nr.
1164/97, Legea nr. 1417/97, Legea nr. 489/99 etc.)

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al inițiativei legislative este Guvernul RM, autor nemijlocit - Ministerul Finanțelor, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 47(44) din Regulamentul Parlamentului.

b. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art. 72 din Constituție și art.art. 6-11, 35 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

c. Scopul promovării proiectului. Ministerul Finanțelor a elaborat măsurile de politică fiscal-vamală cu punerea în vigoare, în mare parte, din 1 ianuarie 2014, cu excepția unor norme juridice care vor fi puse în implementare la data publicării actului legislativ. Proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost elaborat ținând cont de analiza evoluțiilor și a principalelor schimbări în domeniul socio-economic al țării care au contribuit substanțial la formularea propunerilor de lege ferenda prezentate spre examinare și consultare.

Astfel, au fost evaluate necesitățile la nivel național de modificare/completare a cadrului juridic ce reglementează domeniul fiscal-vamal.

Potrivit autorului, normele din proiect sunt ajustate și bazate pe prevederile Programului de activitate al Guvernului, Planului de acțiuni în vederea realizării Memorandumului privind Politicile Economice și Financiare aferente misiunii Fondului Monetar Internațional, Viitorului Acord de Liber Schimb Aprofundat și Comprehensiv dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, altor programe și strategii naționale și au drept scop armonizarea prevederilor naționale la acquis-ul comunitar, consolidarea veniturilor bugetare și simplificarea administrării fiscale și vamale, relaxarea agenților economici în aspect de desfășurare a activității economice, diminuarea proporțiilor de evaziune fiscală și vamală și eficientizarea utilizării resurselor financiare publice.

Totodată, după o analiză a proiectului, constatăm că acesta conține și norme care au menirea de a exclude unele interpretări arbitrare existente la moment și de a face o claritate și precizie a acestora.

d. Suficiența argumentării. Deși scopul este unul clar definit de către autorul proiectului prin analiza notei de argumentare, notă, care este una destul de vastă prin aducerea de argumente concludente cu referire la principalele norme juridice propuse pentru a fi adoptate, totuși, unele prevederi, în opinia noastră, comportă un caracter ambiguu și confuz, fapt ce va duce la o interpretare ambiguă și la o aplicare discreționară a acestora.

Atragem atenția la faptul că domeniul propus spre reglementare este unul cu impact deosebit asupra societății, din acest considerent se impune cu stringență efectuarea unor analize ex-ante minuțioase pentru a se putea justifica implementarea unei sau altei măsuri din politica fiscal-vamală.

Menționăm acest aspect, deoarece se cunoaște bine faptul că un șir de acte normative adoptate anterior în domeniul fiscal-vamal, de asemenea având scop bine definit, totuși, nu au răspuns pe deplin așteptărilor societății civile, iar multe din propunerile parvenite de la aceasta au fost ignorate fără a prezenta argumentele de rigoare sau, altfel spus, majoritatea propunerilor parvenite din partea mediului de afaceri nu au fost examinate ori au fost luate în considerare prea târziu.

Societatea și, în deosebi, investitorii au nevoie de mai multe detalii și asigurări că noile reguli se vor menține pe o perioadă îndelungată și nu vor fi schimbate în funcție de ce se întâmplă pe scena politică, spre exemplu, și nu numai.

Totodată, nu este suficient ca autorul să înainteze doar un proiect de lege, ci este impetuos necesar ca normele conținute în aceste propuneri legislative să fie implementate vital și să se demonstreze că se poate asigura o sustenabilitate a măsurilor de politică fiscal-vamală fără repercusiuni negative în rândul investitorilor, agenților economici, cetățeanului de rând și că aceste măsuri, cu adevărat vor relaxa agenții economici și alte persoane în aspect de desfășurare a activității economice. Astfel, este important ca reformele să fie urgentate pentru a da un „avânt” economiei naționale, iar pentru realizarea acestui lucru este necesară implicarea tuturor factorilor de decizie, inclusiv societatea civilă.

Concluziile pe care le putem face după o analiză a proiectului legii se referă la faptul că deși scopul scontat de autor este unul bine definit, acesta urmează să-și consolideze eforturile în vederea colaborării cu diverși „actori” ai societății civile în scopul identificării soluției posibile și viabile atât din punct de vedere al interesului societății civile (un efect de facilitare a activității economice prin necreșterea presiunilor fiscale, etc), cât și din punct de vedere al interesului statului (de a nu fi perturbată siguranța națională în domeniul fiscal-vamal, precum și de asigurare a implementării măsurilor necesare pentru executarea integrală și în termene legale a acțiunilor prevăzute în obiectivele de guvernare și în documentele de politici în domeniu, etc).

În aceste condiții, autorul urmează să întreprindă și în continuare acțiunile necesare în vederea asigurării unui proces decizional transparent, eficace și eficient.

În final menționăm că în proiect au fost atestate unele norme care, în opinia noastră, comportă un caracter ambiguu, discreționar, iar unele dintre acestea sunt și nejustificate. În continuare în raport vom înainta autorului propuneri de modificare a acestor norme. Autorul urmează să analizeze minuțios obiecțiile făcute și să le suprimă în măsura posibilităților, iar în caz de menținere a rezervelor să prezinte propunerile sale cu motivațiile de rigoare.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea proiectului nu presupune cheltuieli financiare suplimentare.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Prevederile proiectului nu promovează și nu prejudiciază careva interese de grup sau individuale în lipsa justificării interesului public.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. În ceea ce privește respectarea de către autor a cerințelor impuse de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008 constatăm că acestea sunt respectate.

Astfel, proiectul este plasat în format electronic pe pagina web oficială a Ministerului Finanțelor.

Proiectul este însoțit de nota de argumentare, precum și de informații ce se referă la datele de contact (telefon, fax, e-mail) și termenul limită de prezentare a obiecțiilor și propunerilor vis-a-vis de proiect.

În acest context, putem conchide că autorul s-a conformat cerințelor expres stipulate în legea sus-menționată și respectă dreptul de acces al părților interesate pentru a putea expedia recomandări la proiect.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigui

Art. I alin. 71 din proiectul legii (modificarea art. 171 Cod fiscal) –

Se propune ca în conținutul normei de la art. 171 Cod fiscal termenul „operaționale” să fie substituit cu termenul „lucrătoare”.

Totuși, există și alte prevederi din Codul fiscal care conțin termenul „operaționale”, spre exemplu, la art. 178 alin. (1) se utilizează sintagma „se consideră data zilei operaționale”.

În acest context, nu se cunoaște de ce autorul într-un caz propune modificarea acestui termen, iar în alt caz – nu.

Recomandarea: *Norma juridică trebuie să conțină un mesaj clar. Dacă autorul dorește să modifice unii termeni din anumite norme juridice este oportun să fie reflectată necesitatea modificării acestor termene din întreg conținutul actului normativ respectiv în vederea excluderii utilizării unei terminologii inadecvate și contradictorii. În acest, sens, spre exemplu, norma conținută la art. 178 din Codul fiscal care conține termenul „operațională” urmează să fie modificată.*

Art. X alin. (1) din proiectul legii –

Autorul propune o nouă redacție a noțiunii „supraveghere vamală” statuată la pct. 20 alin. (1) art. 1 din Cod vamal.

În conținutul noțiunii se utilizează repetat sintagma „supraveghere vamală”, fapt ce complică înțelegerea sensului noțiunii, în linii generale.

Recomandarea: *Propunem autorului evitarea utilizării în conținutul noțiunii de „supraveghere vamală” a sintagmei cu aceeași denumire, în vederea excluderii riscului interpretării ambigui a noțiunii.*

Art. X alin. 28 din proiectul legii – completarea cu art. 130 cu indice 8 –

Alin. 18 al articolului prevede că dacă plătitorul vamal nu dispune de bunuri care, conform legislației, pot fi sechestrate, atunci colaboratorul vamal întocmește un act de carență (imposibilitatea executării).

Nu negăm necesitatea instituirii unei asemenea obligații colaboratorului vamal, însă nu se cunoaște ce se are în vedere prin „act de carență”, ce urmează să conțină acest act, cui i se adresează acesta și ce valoare juridică are.

Articolul 1 din Codul Vamal care conține definirea unor termeni și noțiuni nu face referire la „actul de carență”.

În opinia noastră, este important de a se cunoaște modul de interpretare a sensului noțiunii de „act de carență”. Din proiect nu reiese cu claritate sensul noțiunii utilizate, astfel rămânând confuz sensul acesteia.

Recomandarea: *Considerăm că sensul noțiunii ar fi mult mai clar dacă autorul ar include în art. 1 din Codul vamal noțiunea de „act de carență”, ceea ce va permite o interpretare uniformă a noțiunii respective.*

Totodată, autorul urmează să instituie norme juridice care ar reglementa instituția „actului de carență” sau altfel spus ce se întâmplă ulterior emiterii acestui act, cui se adresează prevederile acestuia și ce consecințe juridice are emiterea acestuia.

2. Conflicte ale normelor de drept

Nu sînt identificate conflicte ale normelor de drept, capabile să genereze coruptibilitate.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

Art. I din proiectul legii alin. (1) –

Se propune introducerea unei noi norme care instituie obligativitatea întocmirii actului de analiză a impactului de reglementare la elaborarea proiectelor de acte legislative și normative din domeniul fiscal, care reglementează activitatea de întreprinzător.

În opinia noastră, prin utilizarea sintagmei „care reglementează activitatea de întreprinzător” de fapt, cu nimic nu schimbă situația juridică atestată la moment.

Legea nr. 235 din 20 iulie 2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător prevede că actul de analiză a impactului de reglementare este parte integrantă a notei informative a proiectului de act normativ și că este obligatoriu efectuarea acestuia în cazul în care proiectele de acte normative conțin norme care reglementează activitatea de întreprinzător.

Analiza impactului de reglementare reprezintă o analiză a costurilor posibile și a beneficiilor în urma introducerii unei reglementări.

În opinia noastră, orice normă juridică din domeniul fiscal, direct sau indirect, are tangență cu mediul de afaceri, iar introducerea în textul normei a sintagmei „care reglementează activitatea de întreprinzător” va permite o interpretare discreționară a normei juridice din partea autorilor proiectelor de acte normative.

Recomandarea: Dacă autorul dorește instituirea unei norme juridice în Codul fiscal reglementând modul de efectuare a analizei impactului de reglementare, propunem ca aceasta să fie expusă clar pentru a nu lăsa loc confuziei și interpretărilor.

După cum am menționat anterior, normele juridice din domeniul fiscal direct sau indirect au tangență cu activitatea de întreprinzător, respectiv este necesar de a institui norme care ar obliga efectuarea analizei impactului de reglementare a tuturor actelor juridice din domeniul fiscal.

Art. I alin. (62) din proiectul legii –

Se propune o nouă redacție a normei statuate la alin. (5) al art. 131.

Astfel, organele cu atribuții de administrare fiscală sunt în drept să prezinte informațiile de care dispun referitor la un contribuabil concret persoanelor și organelor statului care au nevoie de o astfel de informație în exercitarea atribuțiilor sale funcționale.

Instituirea acestui drept organelor cu administrare fiscală, de fapt, nu le-ar obliga pe acestea să prezinte informațiile de care dispun. Respectiv, oferirea informațiilor cu referire la un contribuabil, informație ce este solicitată, spre exemplu, de organele de drept în cadrul urmăririi penale se va permite doar în baza deciziei persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul acestor autorități cu administrare fiscală. Autorul urmează să analizeze dacă circumstanțele relevate din redacția normei ar putea conduce la perturbarea sau periclitatea bunei desfășurări a procesului de exercitare a atribuțiilor funcționale ale altor autorități publice cărora oferirea unor informații față de un anumit contribuabil fiscal este necesară în vederea realizării atribuțiilor legale.

Considerăm că prin utilizarea sintagmei „este în drept” se oferă de fapt o prerogativă autorității publice și nu o obligație a acesteia.

Recomandarea: Refuzul organului cu atribuții de administrare fiscală de a acorda informația referitoare la un contribuabil concret este necesar de a fi instituit într-o societate democratică pentru apărarea unui drept sau interes legitim al unei persoane dacă prejudiciul adus acestui drept va fi mai mare decât interesul public în a cunoaște această informație. Însă, această ipoteză poate fi enunțată și în situația prevăzută la art. 131 alin. (5) unde informația este prezentată unor organe ale statului cu atribuții funcționale concrete stabilite expres de lege și care au obligația de a păstra

confidențialitatea informațiilor obținute în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Autorul urmează să analizeze aceste aspecte și în cazul respectiv să instituie obligația organelor cu atribuții de administrare fiscală de a prezenta informația cu referire la un contribuabil concret organelor menționate la literele a)-j) ale alin. (5) din art. 131 Cod fiscal.

Art. I alin. 93 din proiectul legii (proponerea de completare a art. 253 din Codul fiscal)

—

Norma statuată la art. 253 din Codul fiscal „Împiedicarea activității organului fiscal” face parte din Capitolul 15 –Tipurile de încălcări fiscale și răspunderea pentru ele.

Art. 253 se propune a fi completat cu alineatele (6), (7) și (8) – norme noi de sancționare – care pot fi interpretate și aplicate într-un mod discreționar, în opinia noastră, prin prisma analizării acestora cu norma art. 226 cu indice 11.

După o analiză a acestora constatăm că se propune, de fapt, sancționarea autorităților publice prevăzute la art. 226 cu indice 11 (spre exemplu, organe de drept, organe vamale, Banca Națională, instituțiile financiare și alte autorități).

În aceste condiții nu se știe cum are loc procedura de aplicare a acestei amenzi. Respectiv, se va aplica și amendă și sancțiune disciplinară persoanei care se face vinovată de prezentarea tardivă și/sau eronată a informațiilor respective.

Totodată, nu se știe cum vor fi recuperate mijloacele financiare de la persoana vinovată, achitate sub formă de amendă de către autoritățile publice care au fost sancționate.

Recomandarea: Autorul urmează să stabilească norme cu proceduri speciale și detaliate care să contribuie la implementarea uniformă a acestora.

În caz contrar, aceste norme, la moment, sunt inoportune de a fi aprobate din lipsa cadrului juridic coerent care ar stabili o procedură clară de sancționare a autorităților publice.

Art. I alin. (94) din proiectul legii (proponerea de modificare a conținutului normei art. 254 din Codul fiscal) –

În conținutul normei art. 254 se utilizează sintagma „pentru fiecare caz de încălcare”. Alin. (12) al normei art. 254 prevede modalitatea sancționării persoanelor în cazul comiterii a doua oară și a treia oară a încălcărilor specificate la alin. (1) – (11).

Astfel, autorul propune înăsprirea pedepsei în cazul comiterii repetate a încălcărilor respective.

Însă, în opinia noastră, norma poartă un caracter discreționar din următoarele considerente. Nu este clar cum va fi aplicată norma în cazul în care un transportator auto de pasageri permite imbarcarea și călătoria fără bilet a pasagerilor în unitatea de transport. Astfel, în cazul depistării a doi pasageri fără bilet de călătorie se consideră încălcare dublă sau există riscul interpretării că se aplică amenda 10000 lei pentru fiecare caz de încălcare, respectiv, se va considera că nu importă care este numărul pasagerilor depistați fără bilet, transportatorul va fi amendat cu 10000 pentru fiecare pasager depistat fără bilet. Totodată, ar exista și opinii precum că transportatorul va fi obligat să achite doar 10000 lei amendă indiferent de numărul pasagerilor depistați fără bilet, interpretând că imbarcarea și transportul din autogară pe o rută reprezintă o acțiune și care nu depinde de numărul pasagerilor transportați.

După cum se poate observa există loc de interpretări ambigui și discreționare ale normei

respective.

Autorul urmează să analizeze minuțios, în special prevederile statuate la alin. (11) ale art. 254 pentru a se putea interpreta corect ce se are în vedere prin „fiecare caz de încălcare”. În acest fel, se va face claritate și la sensul normei alin. (12) în vederea asigurării implementării uniforme a acesteia.

Recomandarea: *Autorul urmează să analizeze aspectele respective pentru a lămuri sensul acestor sintagme și nu de a le lăsa și în continuare într-o formă ambiguă, plasându-le în zona confuziilor și incertitudinilor în privința implementării corecte a acestora.*

Nu este clar și care este modalitatea neaplicării la nesfârșit a prevederii alin. (12) al art. 254, deoarece există riscul ca odată ce, spre exemplu, un transportator a comis încălcarea a doua oară să i se aplice la infinit sancțiunea de 25000 și nu de 10000, invocându-se prevederile alineatului respectiv.

Într-adevăr se va putea argumenta că sancțiunile se disting din punct de vedere al naturii și gravității lor, însă nu putem fi de acord cu ideea că o dată fiind sancționat pentru comiterea unei contravenții, săvârșirea repetată a acesteia să fie sancționată de fiecare dată mai aspru.

Este totodată de remarcat că înăsprirea pedepselor nu în toate cazurile va avea efectul scontat de autor – de conștientizare a persoanelor de necomitere a unei noi fapte ilegale. În aceste circumstanțe, înăsprirea bruscă a pedepselor prin neasigurarea altor măsuri din partea statului – spre exemplu – retragerea/anularea actului permisiv în baza căruia activează în calitate de transportator, educarea în spiritul legii de conștientizare a faptelor ilegale comise, precum și instituirea altor măsuri, vor avea un efect minim și există riscul apariției actelor de corupție manifestate prin a influența decizia de neatragere la răspundere sau aplicarea unei pedepse mai blânde. Toate acestea nu vor diminua fenomenul corupției care se atestă la moment în domeniul transporturilor auto de călători, ci va permite o creștere a vulnerabilității la acesta.

În opinia noastră, este necesar și sancționarea transportatorului prin retragerea dreptului legal de efectuare a curselor (retragerea genului de activitate respectiv). Totodată, autoritățile responsabile de gestionarea domeniului transportului auto de călători urmează să instituie registre care ar conține o evidență strictă pe nume a transportatorilor și al personalului calificat al acestora, iar comiterea de încălcări repetate ar permite aplicarea interdicției de a ocupa anumite funcții (șofer, administrator de rută, etc), ceea ce va duce în final, inevitabil, la stoparea „migrării” acestora de la un transportator la altul.

În concluzie, suntem reticenți în privința efectului pozitiv, la moment, al aplicării sancțiunilor respective fără a fi sprijinite și de alte acțiuni sau sancțiuni mai dure și nu doar pecuniare aplicate contravenientului.

La fel este și situația prevăzută la propunerea de completare a articolului 262, 263 și altele din Codul fiscal, propuneri prezentate la alin. (97) și (98) din proiectul prenotat.

Alin. (116) din proiect – modificarea art. 348 cu indice 3 din Codul fiscal care reglementează cotele impunerii vinietai și alin. 5 al Art. XVIII propunerea de completare a Codului contravențional cu art. 287 cu indice 3 – Încălcarea regulilor privind vinieta și a art. 232 –

Cu referire la problematica abordată de autor reiterăm ideea expusă de Centru pe marginea unui proiect similar care a fost supus consultării publice anterior.

Autorul în nota informativă stipulează foarte vag necesitatea adoptării unor astfel de norme. Constatăm ca premisă pentru elaborarea acestora următoarea situație.

Se poate considera că o bună parte din posesorii de vehicule abuzează de norma legală la moment și deși intră în țară pentru o perioadă mai mare de timp, procură vinieta doar pentru câteva zile pentru deplasarea nemijlocită pe drumurile naționale până la locul de destinație, argumentând că nu vor conduce mijlocul de transport în tot acest interval de timp. Ulterior, posesorii de vehicule, având vinieta expirată, se deplasează pentru procurarea unei noi viniete. În aceste condiții, nu se pot aplica prevederile Codului contravențional (art. 232), deoarece norma prevede în mod expres întrunirea a două condiții imperative: conducerea pe drumurile publice și expirarea/lipsa vinietei.

De fapt, autorul propune ca toate autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova, clasificate la poziția tarifară 8703 și remorcile atașate la ele, clasificate la poziția tarifară 8716 (după caz) să li se aplice amendă contravențională în cazul depistării acestora fără a avea vinieta sau în cazul în care se constată că perioada de valabilitate a vinietei a expirat.

Astfel, se propune utilizarea în Codul contravențional a sintagmei „aflarea pe teritoriul Republicii Moldova”, care ar substitui sintagma „conducerea vehiculului...fără certificatul ce atestă achitarea vinietei”, iar în Codul fiscal la art. 348 cu indice 3 se propune substituirea sintagmei „circulă fără achitarea vinietei” cu sintagma „fără vinieta”.

Din start dorim să menționăm că nu negăm necesitatea achitării vinietei de către subiecții impunerii în conformitate cu cadru legal, însă, propunerile care se regăsesc în redacția actuală în proiect, în opinia noastră, nu sunt obiectiv justificate.

Cunoscut fiind faptul că domeniul reglementat este unul foarte sensibil pentru societate din punct de vedere social, implementarea unor politici fără a ține cont de interesul public și fără a fi justificate sunt extrem de riscante și pot favoriza apariția controverselor în rândul societății.

Autorul nu propune anumite măsuri de prevenire și contracarare a fenomenului de folosință a drumului național de către posesorii mijloacelor de transport fără a avea vinieta sau fiind expirată, ci, în lipsa unei alternative fezabile, propune ca aceasta să fie achitată de către toate persoanele indiferent de faptul dacă utilizează sau nu drumurile naționale. În acest context, atragem atenția că legiuitorul a denumit capitolul 3 cu indice 1 al Titlului IX (Taxele rutiere) din Codul fiscal „Taxa pentru folosirea drumurilor Republicii Moldova de către...”.

În aceste condiții apare firesc întrebarea dacă aserțiunile autorului sunt veridice, adică dacă este justificat faptul că o persoană care nu utilizează drumul național, totuși, să suporte costul acestei viniete. Sensul sintagmei „folosirea drumurilor Republicii Moldova” din titlul denumirii capitolului sus-menționat a fost acela de a nu interpreta că această taxă se achită indiferent de utilizarea sau nu a mijlocului de transport pe drumurile Republicii Moldova.

Astfel, normele proiectului nu sunt însoțite de o analiză care ar conține o anticipare realistă a noilor reglementări și nu sunt proporționale cu impactul real asupra societății. Or, urmează să se analizeze dacă din ipotezele normei juridice se încadrează situația în care, spre exemplu, o persoană care întrunește calitatea de subiect al impunerii acestei taxe intră în Moldova pentru o perioadă de cel mult 2 luni, din care o bună parte o utilizează fiind într-o stațiune balneară sau într-un sanatoriu, iar o altă parte fiind petrecută cu membrii familiei sau cu persoanele la care se află în vizită, să fie obligată (potrivit propunerii legislative) să achite costul vinietei pe 2 luni, deși acesta a circulat pe drumurile țării doar de 2-3 ori. Sau, spre exemplu, deținătorul mijlocului de transport a suferit un accident rutier, iar automobilul se află o perioadă de timp în reparație. În aceste situații, s-ar putea ca prin acțiunile care se propun să existe riscul ca statul să fie acuzat de instituirea unor politici care au ca obiect doar acumularea mijloacelor financiare la buget.

Într-adevăr, se va putea argumenta că multe persoane abuzează de norma legală și conștiincios folosesc drumurile naționale fără a avea achitată vinieta.

În acest caz, în opinia noastră, statul urmează să întreprindă un șir de acțiuni care să permită depistarea și sancționarea la timp a celor care încalcă prevederea legală în acest sens. Se impune deci, optimizarea activității funcționale a organelor de control prin efectuarea de operațiuni care să identifice aceste cazuri cu aplicarea sancțiunilor de rigoare. Menționăm, de asemenea, că dacă s-a ajuns la această situație, înseamnă că mecanismul de asigurare a controlului implementării normelor legale în acest sens nu este unul fiabil. Autorul, urmează

să propună modificarea mecanismului de control al implementării normelor respective prin elaborarea de acțiuni îndreptate spre consolidarea și perfecționarea sistemului instituțional-organizațional de monitorizare și control.

În altă ordine de idei, dacă e să comparăm prevederile care se propun prin proiect pentru a reglementa vinieta cu cele ale capitolului 2 (Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova) din același titlu IX – Taxe rutiere din Codul fiscal, vom constata că obiectul impunerii este unul și același – autovehiculul, doar cu diferențierea că, într-un caz este vorba de autovehicule înmatriculate în Republica Moldova, iar în celălalt caz – de cele neînmatriculate în Republica Moldova. Astfel, normele propuse vor putea fi calificate ca fiind discriminatorii din următoarele considerente. Art. 341 alin. (5) din Codul fiscal menționează că taxa nu se achită pentru autovehiculele nefolosite de către persoanele fizice cetățeni. Totodată, Legea nr. 131 din 07.06.2007 privind siguranța traficului rutier prevede la art. 27 alin. (8) că „este interzisă circulația pe drumurile publice a vehiculelor care nu corespund prevederilor tehnice sau al căror termen de valabilitate a controlului tehnic a expirat”. De aici rezultă că în cazul în care persoana nu circulă pe drumurile publice nu este obligată să supună imediat controlului tehnic vehiculul în cazul expirării termenului de valabilitate, precum și nu este obligată să achite taxa de folosire a drumurilor.

Recomandarea: *Autorul urmează să prezinte propuneri motivate privind măsurile ce necesită a fi întreprinse în vederea eficientizării organelor cu atribuții de control privind respectarea prevederilor legale. Totodată, este necesar să se implementeze procese clare ce vor duce la întărirea mecanismului de control prin sensibilizarea opiniei publice având drept scop limitarea, prevenirea și descurajarea generării pe viitor a comiterii abaterilor legale (spre exemplu, vinieta să fie lipită pe geamul vehiculului, monitorizare video pe drumurile publice, desfășurarea periodică a unor acțiuni ample de control a respectării prevederilor în domeniul vinietei). În acest sens, mecanismul de control și sancționare urmează să devină unul eficient. În lipsa instituirii acestuia, fenomenul utilizării drumurilor publice fără achitarea vinietei va persista și în continuare. Prin urmare, normele propuse vor crea posibilități pentru activități cu potențial de risc, ce vizează posibila implicare a angajaților autorităților care au atribuția de constatare a contravenției și aplicare a sancțiunilor, în acțiuni dubioase coruptibile.*

Spre exemplu, la ieșirea din țară a vehiculului există riscul coruperii angajatului Serviciului vamal în vederea neaplicării sancțiunii.

Reiterăm ideea că Centrul nu se opune ideii perceperii taxei de vinieta și în continuare, doar că aceasta urmează să fie achitată efectiv doar în cazul folosirii drumurilor, după cum reiese și din denumirea dată de legiuitor capitolului 3 cu indice 1 din Titlul IX – Taxe rutiere din Codul fiscal.

Se impune, deci, implementarea unui sistem eficient și transparent de realizare, evidență și control al achitării vinietei de către subiecții impunerii prin perfecționarea sistemului automatizat de evidență, gestionat de Serviciul Vamal.

Art. VI alin. (5) propunerea de completare a art. 8 din Legea cu privire a patenta de întreprinzător –

În conținutul normei de la lit. a) al alin. (1) din articolul 8 se utilizează sintagma „unor sancțiuni administrative”. Autorul propune modificarea doar a termenului de „sancțiuni” cu indicarea acestuia la timpul prezent – „unei sancțiuni”. Se propune deci utilizarea sintagmei „unei sancțiuni administrative”.

În opinia noastră, este oportun ca utilizarea acestei sintagme să fie coroborată cu prevederile Codului contravențional, care la articolul 32 face referire la „sancțiunea contravențională”. În

acest sens, este oportun de a modifica sintagma în întregime.

În altă ordine de idei atragem atenția la următoarele.

Autorul propune completarea art. 8 cu un alineat nou (3) cu următorul conținut: „În condițiile încetării valabilității patentei, organul emitent al acesteia va emite o decizie privind încetarea valabilității patentei”.

Este formulat aici foarte sintetic acțiunile ulterioare ale organului emitent după adoptarea deciziei privind încetarea valabilității patentei. Nu se cunoaște faptul dacă această decizie este adusă la cunoștința deținătorului patentei, dacă da, atunci nu se cunoaște termenul în care este adus la cunoștință, care sunt drepturile persoanei-deținătoare a patentei cu referire la decizie emisă și alte aspecte procedurale legate direct de emiterea unui astfel de act.

Recomandarea: Acțiunile pe care le va întreprinde organul emitent al deciziei respective sunt neclare.

Autorul urmează să completeze art. 8 cu un nou alineat în care să prevadă ce atribuții are organul care a emis decizia privind încetarea valabilității patentei în acest caz.

Art. X alin. 4 din proiect (completarea Codului vamal cu art. 8 cu indice 1), Art. XXI propunerea de completare cu art. 8 cu indice 1 a Legii privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici –

Autorul propune completarea Codului vamal cu art. 8 cu indice 1 care să se refere la finanțarea activității vamale.

Atragem atenția autorului la formularea expusă în alin. (2) al acestui articol.

Se prevede că colaboratorii vamali care au contribuit la identificarea și asigurarea veniturilor suplimentare la bugetul de stat și/sau au depistat alte încălcări ca urmare a controlului vamal efectuat de echipele mobile sunt stimulați financiar în valoare de 15 procente din sumele suplimentare percepute la bugetul de stat ca plăți din drepturile de import/export, amenzi și penalități aplicate, inclusiv din mărfurile confiscate din mijloacele alocate anual din bugetul de stat în acest scop în proporția menționată.

În opinia noastră, este o abordare greșită a autorului în privința stimulării colaboratorilor vamali.

Din start menționăm că Centrul nu se opune creării unor condiții propice de activitate în Serviciul Vamal și a unor salarii decente colaboratorilor, însă, astfel enunțată rezolvarea situației va trezi semne de întrebare în privința salariului efectiv (net) al unui colaborator vamal. Serviciul Vamal, în acest sens, există riscul să se transforme într-un organ de „vânătoare” a contribuabililor care comit încălcări vamale, or, de fapt aceasta este și atribuția de bază a Serviciului Vamal – de contracarare a fenomenului evazionist și a încălcărilor vamale, precum și de asigurare a unui cadru legal (acțiuni de prevenire) care ar diminua esențial fenomenul comiterii de încălcări vamale.

Deși autorul ar putea menționa că procedura de stabilire a stimulărilor financiare suplimentare urmează să fie aprobată de Guvern, atragem atenția că, în aceste condiții, se va crea un precedent judiciar care va impulsiona elaborarea unor proiecte similare din partea altor autorități publice ale statului (având competențe de stabilire/constatare a contravențiilor) și înaintarea acestora spre examinare și aprobare.

Într-adevăr, un factor important în procesul de diminuare a fenomenului corupției este asigurarea unei salarizări decente colaboratorilor vamali. Însă modul de abordare a problemei prin propunerea de oferire a suplimentelor în cote procentuale din totalul sumelor plătite în buget ca plăți din amenzi, penalități aplicate și alte taxe, considerăm ca fiind neargumentată.

În aceste condiții se pune întrebarea cum va exercita organul vamal atribuția de a desfășura activități necesare pentru administrarea riscurilor, odată ce va avea ca un scop principal

„prinderea” persoanelor care se fac vinovate de încălcarea legislației vamale. În opinia noastră, această atribuție nu va fi implementată la nivelul scontat de către stat. Sau o altă atribuție a statului este simplificarea procedurilor de control prin instituirea mecanismelor de încurajare a agenților economici la respectarea cadrului legal național. Personalul instituțiilor din sistemul vamal, în acest fel, devine foarte vulnerabil în fața fenomenului exercitării abuzurilor în privința efectuării controalelor vamale, periodicitatea acestora, exigențele colaboratorilor și alte aspecte, ceea ce în final va putea fi interpretat ca fiind o intervenție excesivă, uneori chiar nejustificată a autorității publice în exercitarea atribuțiilor funcționale. Un alt exemplu elocvent în acest sens este faptul că nu se cunoaște cum va fi aplicată norma în cazul în care plătitorul vamal a fost trecut, complet sau parțial, la evidența unui alt organ vamal când dosarul lui și decizia de executare silită a obligației vamale se remite acestuia în vederea continuării procedurii (a se vedea propunerea de completare cu art. 130 cu indice 4 Cod vamal – alin. 28 din proiectul legii). În aceste cazuri există riscul necooperării între organele vamale diferite cunoscându-se faptul că de obținerea achitării obligației fiscale depinde suplimentul la salariu.

Recomandarea: *Autorul urmează să propună o creștere a salariului colaboratorilor Serviciului Vamal prin norme clare care să permită o deducere clară a sumelor primite de către colaboratorii vamali.*

În situația propusă de autor există riscul interpretării discreționare a prevederilor legale în interesul unui grup de persoane și în detrimentul altora.

Propunem autorului să excludă norma care ar permite oferirea suplimentului la salariu reieșind din sumele vărsate la buget urmare a desfășurării activității organelor vamale. Reiterăm ideea că Centrul nu se opune asigurării unui salariu decent, însă acesta urmează a fi propus prin prisma evaluării lui la economia de piață a Republicii Moldova și în raport cu alte categorii de funcționari desfășurând activitate în domenii similare, precum și faptul că salariu urmează a fi stabilit expres și nu în dependență de mijloacele financiare acumulate și vărsate în buget. Pentru stabilirea totuși a unor diferențe la salariu este necesar să se stabilească clar criteriile de evaluare a fiecărui colaborator.

Art. X

- alin. 6 completarea cu alin. (3) art. 17 din Codul vamal sintagma „poate furniza”,
- alin. 14 completarea alin. (2) a art. 42 din Codul vamal sintagma „poate fi prelungit” –

În textul normelor respective se utilizează sintagmele „poate furniza doar informații”, precum și „poate fi prelungit”.

În opinia noastră, termenul „poate” nu este propriu limbajului normativ. Astfel, prin utilizarea acestui termen există riscul promovării unor norme ambigue și contradictorii care pot fi interpretate și aplicate într-un mod discreționar. Aplicarea discreționară a normelor juridice va face posibilă crearea unor condiții propice apariției manifestărilor de corupție.

Recomandarea: *Termenii respectivi urmează să fie excluși, iar în situația normelor respective nu poate fi vorba nici de instituirea unei prerogative de maniera unui drept acordat Serviciului Vamal, ci o obligație a acestuia de a furniza informațiile cu caracter general la simpla cerere adresată Serviciului vamal și de a prelungi termenul de încheiere a regimului vamal de tranzit în limitele termenului de 8 zile.*

Art. X alin. (22) din proiectul legii – sintagma „lista întreprinderilor” din conținutul normei alin. 3 cu indice 2 din art. 126 Cod vamal –

Se stipulează faptul că modul, condițiile de selectare și lista întreprinderilor, modelul contractului-tip de prelungire și modelul garanției din numele propriu pentru producători, la importul materiei prime destinate producerii mărfurilor de export se aprobă de Guvern.

Prin utilizarea sintagmei „lista întreprinderilor” se va putea înțelege că este vorba de întocmirea unei liste care ar cuprinde denumirea întreprinderilor asupra cărora se vor răsfărânge normele legale instituite. Or, în vederea excluderii apariției unor idei subiective sau chiar politice, care se vor manifesta în rândul societății civile, autorul urmează să evite menționarea expresă a unei sau altei întreprinderi. Odată ce sunt întrunite condițiile și criteriile legale orice întreprindere are dreptul de a cere prelungirea termenului de plată. Existența unei liste, cu atât mai mult cu cât este vorba că aceasta să fie aprobată de Guvern va tergiversa includerea unei sau altei întreprinderi. Această tergiversare, în unele cazuri, poate avea loc și intenționat din varii motive invocate de un număr de persoane cu interese în situația dată.

Recomandarea: Propunem autorului să fie luată o decizie asupra oportunității de revizuire a normei respective prin excluderea sintagmei „lista întreprinderilor”.

Atragem atenția doar la faptul că oricărei persoane fizice/juridice este necesar de a i se asigura o egalitate deplină și efectivă în drepturi.

Art. X alin. 28 din proiectul legii – propunerea de completare a Codului vamal cu art. 130 cu indice 5 –

Se propune ca în situația executării silite a obligației vamale în cazul dacă plătitorul vamal deține la contul său bancar mijloace bănești, instituția financiară este obligată să execute, în limita acestor mijloace, ordinul incaso a organului vamal în decursul zilei lucrătoare în care a fost primită.

În aceste condiții, odată ce ordinul incaso este un document care are valoare executorie nu se cunoaște cum poate fi atacat acest ordin în condițiile în care instituția financiară este obligată să se supună acestuia și să efectueze transferul respectiv în achitarea obligației fiscale.

Recomandarea: Un rol extrem de important în consolidarea relațiilor dintre plătitorul vamal și organul vamal este asigurarea unui proces transparent de luare și, totodată, de atacare a deciziilor autorității vamale.

În situația dată nu se cunoaște cum poate ataca ordinul de incaso plătitorul vamal odată ce instituția financiară este obligată să execute ordinul incaso în decursul zilei lucrătoare în care a fost primită. Astfel, urmează a se demonstra că dreptul plătitorului vamal nu se încalcă în acest caz.

Art. X alin. 28 din proiectul legii – completarea cu art. 130 cu indice 6 Codul vamal –

Se menționează că dacă depunerea mijloacelor bănești în numerar la instituția financiară (sucursala au filiala acesteia) în ziua ridicării lor este imposibilă, ele vor fi transmise instituției financiare în următoarea zi lucrătoare.

Nu negăm norma în general, totuși suntem rezervați în ceea ce privește acțiunile necesare ce urmează să fie întreprinse în acest scop. Nu se cunosc care sunt acțiunile în vederea depozitării sumelor bănești ridicate de la plătitorul vamal în vederea executării silite a obligației vamale, cine are obligația de asigurare a acestor mijloace financiare, cine răspunde de asigurarea necorespunzătoare a obligației de păstrare în condiții de siguranță a mijloacelor financiare.

Recomandarea: *Propunem autorului să formuleze unele dispoziții referitoare la acțiunile ulterioare întreprinse de către organul vamal în cazul imposibilității depunerii surselor financiare în aceeași zi la instituția financiară.*

Art. X din proiect alin. 28 propunerea de completare cu art. 130 cu indice 10 a Codului vamal –

Norma cuprinsă în art. 130 cu indice 10 se referă la modalitatea de ridicare a sechestrului. Se stipulează că ridicarea sechestrului de pe bunuri are loc în cazul – c) – necesității sechestrării unor altor bunuri, solicitate pe piață, în vederea urgentării efectuării plății restanțelor.

Considerăm că norma comportă un caracter discreționar, deoarece atribuie dreptul organului vamal de a decide, chiar și fără a avea argumente justificative, sechestrarea altor bunuri care, în opinia acestuia, sunt solicitate pe piață. Nu considerăm necesar de a atribui organului vamal puterea de a decide într-un mod discreționar sechestrarea sau nu a altor bunuri, deoarece există riscul să i se lezeze interesele plătitorului vamal în exercitarea dreptului de proprietate asupra bunului intenționat de a fi sechestrat. Aceasta va limita efectiv dreptul plătitorului vamal de a propune singur ca anumite bunuri să fie sechestrate. Există riscul utilizării abuzive a acestei proceduri prin invocarea doar a faptului că sechestrarea unui nou bun are loc în vederea stingerii rapide a obligației fiscale a plătitorului vamal, iar în fond, procedura să nu se bazeze pe criterii obiective.

Recomandarea: *Instituirea dreptului organului vamal de a sechestra alte bunuri, care în opinia acestuia, sunt solicitate pe piață în vederea urgentării efectuării plății restanțelor este unul discreționar și urmează să fie exclus.*

Articolul X alin. (33) din proiectul legii – propunerea de completare a Codului vamal cu art. 184 cu indice 2 –

Norma instituie utilizarea unor proceduri simplificate de control.

La alin. (1) lit. a) se utilizează sintagma „în cazuri temeinic justificate”.

Implementarea uniformă a normei din start este afectată prin utilizarea acestei sintagme. Nu este clar cine are calitatea de a califica care sunt și care nu sunt cazurile justificate temeinic. În această ordine de idei, există riscul ca pe criterii subiective să se determine cazurile care sunt justificate și care nu.

Deși autorul va menționa că organul vamal va lua decizia respectivă doar după analizarea tuturor aspectelor relevante, totuși, aceasta nu reiese din normele proiectului.

Sintagma în cauză ar putea fi interpretată diferit, de la caz la caz, generând astfel manifestări de corupție

Recomandarea: Din start menționăm că refuzul organului vamal de utilizare a unei sau altei proceduri simplificate de control urmează să fie motivat.

În vederea eliminării caracterului discreționar al normei recomandăm excluderea sintagmei „în cazuri temeinic justificate” sau să se reglementeze legal criteriile în baza cărora se va lua decizia de utilizare a procedurii declarației incomplete. Altfel spus, plătitorul vamal este în drept de a ști ce acțiuni legale se cere de la el pentru a se conforma în vederea implementării procedurii declarației incomplete. Aceste criterii de conformare urmează să fie expres stabilite pentru ca fiecare plătitor vamal să fie în drept de a lua cunoștință și de a decide aplicarea sau nu a procedurii simplificate respective.

Art. X alin. (36) din proiect – propunerea de completare a Codului vamal cu art. 189 cu indice 1 – Echipel mobile –

La alin. (6) se prevede că nici o autoritate publică nu este în drept să oprească și să controleze echipele mobile, precum și vehiculele însoțite de ele în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu, decât prin hotărâre a instanței de judecată și numai după pornirea urmăririi penale și în condițiile Codului de procedură penală.

Considerăm că se instituie un drept discreționar de protejare a echipajelor echipelor mobile chiar dacă acestea în timpul exercitării misiunii de serviciu comit, spre exemplu, contravenții în domeniul circulației rutiere. Orice oprire a echipelor mobile urmează să fie justificată legal, însă în redacția propusă se va crea un „paravan” de ocolire a normelor legale, spre exemplu, din domeniul circulației rutiere, existând riscul comiterii multor abuzuri.

Recomandarea: Nu dorim să insinuăm că norma propusă are tangență cu eventualele abuzuri comise de către colaboratorii echipelor mobile, însă norma, în opinia noastră, trebuie să fie modificată.

Astfel, considerăm că echipele mobile urmează să respecte Regulamentul circulației rutiere și alte norme din domeniul siguranței rutiere, iar neconformarea la acesta va atrage, inevitabil, răspunderea cu aplicarea sancțiunilor de rigoare.

Art. X alin. (36) propunerea de completare a Codului vamal cu art. 189 cu indice 2 și alin. (36) propunerea de completare a Codului vamal cu art. 189 cu indice 3 –

Articolul 189 cu indice 2 cuprinde norme cu referință la sarcinile de bază ale echipelor mobile.

Litera f) atribuie competența echipelor mobile de a efectua, după caz, controlul vamal repetat al vehiculelor și al loturilor de marfă vămuite anterior de către alte organe vamale.

Articolul 189 cu indice 3 lit. f) atribuie dreptul colaboratorului echipelor mobile de a efectua controlul vamal repetat al vehiculelor și al mărfurilor.

Din start dorim să menționăm că Centrul nu se opune instituirii unui asemenea drept echipelor mobile, însă, în opinia noastră, efectuarea controalelor repetate urmează să fie însoțite de o justificare a necesității derulării acestora sau altfel spus, persoanei supuse controlului să i se aducă la cunoștință motivele din considerentul cărora este supus repetat controlului vamal, prin înmânarea unui demers oficial.

În actualul Program al Guvernului unul din obiectivele majore definite este limitarea controalelor nejustificative din partea autorităților cu drept de control.

Propunerea noastră de a prezenta motivele efectuării repetate a controlului vamal de către echipele mobile se întemeiază pe ideea de protecție a persoanelor atât juridice, cât și fizice

de eventualele controale abuzive de către colaboratorii echipelor mobile și decidera la discreție a efectuării aleatorii a unui sau altui control vamal.

Recomandarea: *Recomandăm autorului completarea literei f) în final cu sintagma „cu prezentarea argumentelor justificative care au stat la baza luării deciziei de efectuare a controlului repetat.”*

În aceste condiții și persoanele supuse controlului vor putea ataca decizia respectivă în cazul în care consideră abuzive acțiunile colaboratorilor echipelor mobile.

În acest fel, totodată se va diminua și riscul apariției unor acțiuni coruptibile la momentul declanșării efectuării controlului vamal repetat.

Art. X alin. (36) propunerea de completare a Codului vamal cu art.. 189 cu indice 3, alin. (2) –

La alin. 2 al art. 189 cu indice 3 se menționează că pentru neîndeplinirea obligațiilor specificate în pct. (1) colaboratorii echipelor mobile sunt sancționați disciplinar conform legislației în vigoare.

În opinia noastră, dacă autorul dorește să instituie norme care ar reglementa răspunderea colaboratorilor echipelor mobile nu trebuie să se limiteze doar la cea disciplinară, care poate fi aplicată în ultimă instanță. Mai grav este atragerea colaboratorului la răspundere contravențională sau și mai grav la răspundere penală. Și în acest caz, chiar dacă colaboratorul i se aplică o sancțiune contravențională sau pedeapsă penală acestuia i se poate aplica și sancțiune disciplinară, în conformitate cu cadrul legal existent (spre exemplu, muștrare aspră, eliberarea din serviciu și altele).

Din normă legală statuată la nivel de act legislativ se prevede că colaboratorii echipelor mobile sunt sancționați doar disciplinar pentru neîndeplinirea obligațiilor expres statuate la alin. (1) al aceluiași articol. Or, după o analiză atentă conchidem că în cazul în care se constată că colaboratorul echipei mobile nu și-a îndeplinit conștiincios obligațiile funcționale de serviciu și, spre exemplu, nu a asigurat respectarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice și/sau juridice sau a divulgat informații unor terțe persoane în exercițiul funcției, acesta poate fi tras la răspundere contravențională sau chiar penală dacă acțiunile dânsului conțin elementele constitutive ale unei contravenții sau infracțiuni.

Recomandarea: *Neasigurarea corespunzătoare a obligațiilor funcționale constituie temei pentru tragerea la răspundere conform legislației a persoanelor vinovate.*

Considerăm necesar instituirea, pe lângă răspunderea disciplinară și a răspunderii civile, contravenționale sau penale, după caz a colaboratorilor echipelor mobile ale Serviciului vamal.

Art. X alin. (36) propunerea de completare a Codului vamal cu art.. 189 cu indice 3 – sintagma „prezintă grad sporit de risc” din conținutul normei statuate la lit. o) al alin. (3) –

Se menționează că pentru îndeplinirea sarcinilor atribuite conform legii colaboratorii echipelor mobile sunt în drept să însoțească pe întreg teritoriul Republicii Moldova mijloacele de transport aflate în tranzit, în cazul în care marfa prezintă grad sporit de risc.

Sintagma „grad sporit de risc” nu conferă normei un caracter unitar din considerentul că poate fi interpretată diferit, de la caz la caz, generând astfel manifestări de corupție.

Aplicarea acestui drept trebuie să fie obiectiv justificat în raport cu pericolul social pe care îl prezintă marfa din transport. Or, în lipsa unor criterii prestabilite de calificare a mărfii este greu de determinat „gradul sporit de risc” al acesteia.

Recomandarea: *Propunem autorului a modifica norma în sensul stabilirii criteriilor care vor servi drept temei pentru a califica că marfa prezintă un grad sporit de risc.*

Analizând prevederile proiectului constatăm că autorul propune completarea Codului vamal cu noțiunea de „risc”.

Astfel, prin noțiunea de „risc” se înțelege probabilitatea apariției unui eveniment care împiedică aplicarea corectă a legislației sau compromise interesele financiare ale Republicii Moldova sau constituie o amenințare pentru siguranța Republicii Moldova, pentru sănătatea publică, a mediului sau consumatorilor.

Deci, să înțelegem că echipele mobile nu vor însoți marfa dacă prezintă doar „risc”, ci vor fi în drept să însoțească marfa doar dacă prezintă „grad sporit de risc”.

Considerăm că odată ce marfa prezintă risc pentru siguranța și interesele Republicii Moldova colaboratorii echipelor mobile să fie obligați și nu în drept să însoțească marfa din mijloacele de transport aflate în tranzit.

Art. X alin. (47) propunerea de completare a art. 231 Cod vamal cu punctul 1 cu indice 1 –

Norma cuprinsă în art. 231 face referire la contravențiile vamale care sunt considerate ca încălcări ale reglementărilor vamale pasibile de răspundere materială.

Alin. (1) cu indice 1 utilizează în text sintagma „prin derogare de la prevederile pct. 1” însă norma nu are finalitate. Nu se poate deduce cu ușurință ce dorește autorul să instituie prin norma alin. 1 cu indice 1. Prin urmare, norma nu este redată într-un mod clar și ușor de înțeles.

În altă ordine de idei, dacă autorul consimte necesitatea instituirii derogărilor de la prevederile generale care stabilesc care sunt încălcările ale reglementărilor vamale, în opinia noastră, urmează să se analizeze dacă nu cumva aceste derogări vor constitui o cale legală de nedeclarare sau de declarare frauduloasă a mărfurilor în vederea eludării controlului vamal în mod intenționat. Considerăm că există riscul aplicării intenționat abuzive a normei respective de către unii plătitori vamali în scopul eschivării de la controlul vamal a unei cantități de mărfuri nedepășind limita expres statuată în articolul respectiv.

Recomandarea: *În vederea eliminării caracterului discreționar al normei recomandăm autorului să atragă atenția la conținutul acestuia și să efectueze modificările ce se impun în vederea uniformizării ei din punct de vedere semantic.*

Art. X

alin. 49 din proiect (modificarea art. 273 Cod vamal – sintagma „este în drept”),

alin. 55 din proiect (redacția nouă a art. 291 Cod vamal – sintagma „este în drept”) –

În normele sus menționate se utilizează sintagma „este în drept”.

Norma articolului 273 din Cod vamal în redacția din proiect prevede la alin. (4) că „dacă din motive întemeiate, contestația nu a fost depusă în termenul prevăzut de art. 273, Serviciul Vamal este în drept, la demersul persoanei vizate în decizie, precum și a avocatului sau a reprezentantului ei, să o repună în termen”.

La fel și în redacția normei de la art. 291.

Pe de o parte, nu este clar la latitudinea cui se lasă stabilirea motivelor întemeiate, pe de altă parte, odată ce motivele sunt calificate ca fiind întemeiate organul vamal urmează să fie obligat, la cererea persoanei, să o repună în termen.

Sintagma „este în drept” oferă normei un caracter permisiv și nu unul prescriptiv, care ar impune o anumită conduită organului vamal.

Recomandarea: *Propunem autorului excluderea utilizării sintagmei „este în drept” din conținutul normelor respective, prin substituirea obligației de a repune în termen. Astfel, sintagma „este în drept” spre exemplu poate fi substituită cu verbul „repune în termen”.*

Totodată, *urmează a se face referire la modalitatea de atribuire a calificativului „întemeiat” motivelor pe care le prezintă subiectul contestației în scopul de a nu se lăsa la discreția organului vamal calificarea acestora fără a avea criterii prestabilite.*

Art. X alin. (54) din proiect – propunerea de modificare a art. 290 din Codul vamal –

Alin. 2 al art. 290 se propune a fi expus în următoarea redacție: „Serviciul Vamal este în drept să prelungească termenul indicat la alin. (1) cu maximum 30 zile calendaristice, cu informarea în termen de 3 zile a reclamantului”.

Nu negăm propunerea de instituire a dreptului Serviciului Vamal de a prelungi examinarea contestației, însă doar informarea reclamantului în termen de 3 zile nu este îndeajuns, în opinia noastră. Norma legală, în acest sens, nu prevede obligația organului vamal de a prezenta reclamantului careva motive care stau la baza emiterii deciziei de prelungire a examinării contestației.

Astfel, este greu de a asigura o protecție a reclamantilor vis-a-vis de eventualele abuzuri din partea organului vamal constând în prelungirea nejustificată a termenului de examinare a contestației.

Recomandarea: *Organul vamal urmează să aducă argumente valide în vederea emiterii deciziei de prelungire a contestației. Astfel, norma urmează să fie completată în final cu sintagma „cu prezentarea motivelor care au stat la baza prelungirii termenului”.*

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Art. I alin. 42 din proiectul legii –

Se propune o nouă redacția a normei conținute în articolul 101 cu indice 2 din Codul fiscal. Problema restituirii TVA este de o deosebită actualitate în rândul societății.

Norma respectivă face referire la agenții economici producători agricoli.

În opinia noastră, dreptul acordat agenților economici producători agricoli de a cere restituirea a 60 procente din suma TVA aferentă lucrărilor efectuate achitată la buget conform art. 101 alin. (1) din Cod fiscal reprezintă mai mult un drept declarativ, deoarece există riscul implementării defectuoase a acestuia. Mai mult decât atât, producătorilor agricoli nu li se vor returna sumele de bani achitate, ci, li se va aplica norma alin. (2) – restituirea TVA conform prezentului articol se efectuează în contul stingerii datoriilor agenților economici (sau ale creditorilor lor), iar în caz contrar, la cererea agentului economic, în contul viitoarelor obligații

ale acestora față de bugetul public național sau la contul bancar al agentului economic. Considerăm irelevante aceste circumstanțe, deoarece producătorii agricoli au nevoie, în mare parte, de lichidități financiare pentru acoperirea cheltuielilor survenite la efectuarea diverselor lucrări în domeniu. Astfel, restituirea TVA, în aceste cazuri nu îi ajută, în fond, cu nimic în ceea ce privește asigurarea cu resurse financiare noi, ceea ce de fapt va duce la un efect invers și negativ celui scontat de autor și anume – crearea de impedimente majore în derularea activităților agricole a agenților economici prin lipsa surselor financiare disponibile.

Recomandarea: Autorul urmează să analizeze minuțios astfel de propuneri legislative și să demonstreze că acestea sunt în concordanță cu politica statului în domeniu de facilitare a activităților economice.

În caz contrar, aceste norme vor avea un impact negativ în derularea activităților economice ale agenților economici, iar propunerea de restituire a TVA în acest caz este doar un mod tangențial de abordare a problemei. Norma posedă un caracter sporadic și puțin eficient și nu denotă o facilitare reală acordată agenților economici care desfășoară activitate economică în domeniul agricol, domeniu care este unul vital pentru societate.

Autorul urmează să argumenteze dacă normele respective vor optimiza activitățile funcționale ale producătorilor agricoli prin reducerea poverii fiscale asupra acestora și prin acordarea de facilități.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

Implementarea prevederilor proiectului nu presupune aplicarea cărorva mecanisme suplimentare de control.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărîrea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Vadim Curmei
inspector principal Direcția legislație și expertiză anticorupție
01 Noiembrie 2013

Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md